

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**EĞİTİM FAKÜLTELERİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM
DALLARI KLARNET ÖĞRENCİLERİNİN DİYAFRAM NEFESİ
KULLANMA DURUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Harun KESKİN**

ANKARA, 2010

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**EĞİTİM FAKÜLTELERİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM
DALLARI KLARNET ÖĞRENCİLERİNİN DİYAFRAM NEFESİ
KULLANMA DURUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Harun KESKİN**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR**

ANKARA, 2010

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Harun Keskin'in "**Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları Klarnet Öğrencilerinin Diyafram Nefesi Kullanma Durumları**" başlıklı tezi

..... tarihinde, jürimiz tarafından

Güzel Sanatlar Eğitim Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>

Üye (Tez Danışmanı):	.....
Üye :	.....
Üye :	.....
Üye :	.....
Üye :	.....

TEŞEKKÜR

Yaşamımda; beni hep doğruya koşullandıran, yönlendiren ve özendiren aileme, yaptığım araştırma boyunca desteğini, sabrını ve birikimlerini bana sunan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR'a, üniversite hayatım süresince bana her türlü desteği sağlayan T.S.K. Armoni Müzikası personeline, klarnet çalmayı geliştirmeye ve klarnette araştırmacı olmaya mecbur kılan ve sevdiren T.S.K. Armoni Müzikası ruhuna, araştırmamda değerli zamanlarını ayırarak bana yardımları olan, Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası klarnet sanatçısı sevgili Gültekin ULUTAŞ'a ve Antalya Devlet Senfoni Orkestrası klarnet sanatçısı Eylül GÜLENÇ'E ve tüm dostlara teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET**EĞİTİM FAKÜLTELERİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM
DALLARI KLARNET ÖĞRENCİLERİNİN DİYAFRAM NEFESİ
KULLANMA DURUMLARI****YÜKSEK LİSANS TEZİ****Harun KESKİN****Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü****Ankara 2010**

Bu araştırmanın amacı ‘‘Klarnet eğitiminde diyafram nefesi kullanmanın önemi ve Türkiye’deki müzik öğretmenliği anabilim dalları klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi kullanma düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırma, diyafram nefesinin klarnet eğitimindeki önemini ve öğrencilerin diyafram nefesi kullanma düzeylerini ölçmeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırmada diyafram nefesinin önemine ilişkin veriler kaynak tarama yoluyla elde edilmiştir. Öğrencilere uygulanan anketler ise öğrencilerin diyafram nefesi konusuna ilişkin bilgilerini ölçmede tanımlayıcı olmuştur. Anket yolu ile elde edilmiş verilere ait sonuçlar temel istatistik yöntemlerle açıklanmıştır. Ayrıca öğrencilerin diyafram nefesi kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla kamera kayıtları yapılmış ve yapılan bu kamera kayıtları alanında uzman iki klarnet sanatçı ve eğitimcisi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler başlıklar altında belirtilmiştir.

Uygulanan anket sonuçlarına göre öğrenciler; diyafram nefesi konusunda bilgili olduklarını ve öğretmenleriyle konuya ilişkin çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Ancak yapılan kamera kayıtları incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun, diyafram nefeslerini çok da etkili bir şekilde kullanamadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Klarnet, Klarnet Eğitimi, Diyafram Nefesi.

ABSTRACT
STATE OF DIAPHRAGMATIC BREATHING USING OF
CLARINET STUDENTS OF MUSIC EDUCATION DEPARTMENT OF
EDUCATION FACULTIES

MASTER THESIS

Harun KESKİN

Gazi University

Education Sciences Institute

Ankara 2010

This research's purpose is to indicate the significance of the usage of diaphragm in clarinet education and also identify the usage of diaphragm level of the clarinet students who are in department of the music teacher in Turkey. This is a descriptive research that indicate the importance of the usage of diaphragm in clarinet education as well as measure usage of the diaphragm level of students.

The data which is about the significance of diaphragm breathing in this research are achieved with the help of the literature review. Moreover, the surveys which have been applied to students has been descriptive for evaluating the knowledge of diaphragm breathing. Results; which has gathered by surveys stated by fundamental statistical methods. Furthermore camera records have been made in order to measure the usage of diaphragm breathing level of the students and these camera records have also been evaluated by two expert clarinet musicians who are clarinet educators as well. Finally these evaluations are specified under the titles.

By the results of applied survey; the students denoted that they have knowledge of diaphragm breathing and they make studies with their teachers about this issue. Yet, as these records were evaluated, it had been realized that majority of the students can not use diaphragm breathing effective enough.

Key Words: Music, Clarinet, Clarinet Education, Diaphragm Breathing.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	vii
RESİMLERİN LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1 İlk Çalgıların Ortaya Çıkışı	2
1.2. Günümüzde Çalgılar.....	3
1.2.1. Orkestra Çalgıları	3
1.2.2. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Eğitimi Verilen Çalgılar	4
1.3. Klarinet.....	5
1.4. Klarinetin Tarihi ve Gelişimi	6
1.4.1. Ivan Muller (Muller Sistemi.....	8
1.4.2. Hyacinthe Klose (Boehm Sistemi	10
1.4.3. Diğer Sistemler (Oehler Sistemi, Albert Sistemi	12
1.5. Klarinet Çeşitleri	13
1.5.1. Si Bemol Klarinet (Sib. Klarinet	14
1.5.2. La Klarinet.....	14
1.5.3. Mi Bemol Klarinet (Mib. Klarinet	15
1.5.4. Bas Klarinet.....	15
1.5.5. Alto Klarinet.....	16
1.5.6. Do Klarinet	16
1.5.7 Sol Klarinet	17
1.5.8 Kontrabas Klarinet	17
1.5.9. Diğer Klarinet Çeşitleri	18
1.6. Eğitim ve Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Klarinet Eğitimi	20
1.6.1. Müzik Eğitimi	21
1.6.2. Müzik Eğitimi A.B.D.'nda Çalgı Eğitimi	23
1.6.3. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Klarinet Eğitimi	24
1.7. Diyafram-Diyafram Nefesi	25

1.7.1.	Diyafram Nefesinin Vücutta Sağlayacağı Yararlılıklar	27
1.7.2.	Üflemler Çalgı Çalmada Diyafram Nefesi	28
1.7.3.	Diyafram Nefesi Kullanmanın Klarnet Çalmada Sağladığı Yararlar	30
1.7.4.	Klarnet Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi	31
1.7.5.	Diyafram Nefesi Kullanmamanın Klarnet Çalmada Yol Açabileceği Olumsuzluklar	31
1.8.	Problem Cümlesi	32
1.9.	Alt Problemler	33
1.10.	Araştırmanın Amacı	33
1.11.	Araştırmanın Önemi	34
1.12.	Sayıtlılar	34
1.13.	Sınırlılıklar	35
1.14.	Tanımlar ve Kısaltmalar	35
1.14.1	Tanımlar	35
1.14.2.	Kısaltmalar	36
2.	YÖNTEM	37
2.1.	Araştırmanın Modeli	37
2.2.	Araştırmanın Evreni	37
2.3.	Araştırmanın Örneklemi	37
2.4.	Verilerin Toplanması	37
2.5.	Verilerin Analizi	38
3.	BULGULAR ve YORUMLAR	39
3.1.	Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	39
3.2.	İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
3.3.	Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	65
3.4.	Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	69
4.	SONUÇ ve ÖNERİLER	70
4.1.	Sonuç	70
4.2.	Öneriler	73

KAYNAKLAR

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1.1. Klarnet öğrencilerinin cinsiyet dağılımı.....	39
Çizelge 3.1.2. Klarnet öğrencilerinin hangi sınıflarda öğrenim gördükleri.....	39
Çizelge 3.1.3. Klarnet öğrencilerinin mezun oldukları lise ve dengi okul türlerinin dağılımı.....	40
Çizelge 3.1.4. Klarnet öğrencilerinin lisans öncesi klarnet eğitimi alıp almadığı.....	41
Çizelge 3.1.5. Klarnet öğrencilerinin klarneti alan çalgısı olarak nasıl seçtiği.....	41
Çizelge 3.1.6. Klarnet öğrencilerinin ne marka ve kaç numara kamış kullandıkları.....	42
Çizelge 3.1.7. Klarnet öğrencilerinin ne marka ağızlık ve bilezik kullandıkları.....	43
Çizelge 3.1.8. Klarnet öğrencilerinin ne marka klarnet kullandıkları.....	44
Çizelge 3.2.1. Klarnet öğrencilerinin klarnet eğitimi almaya başlamadan önce diyafram nefesi kullanımı konusunda bilgi düzeyleri dereceleri.....	45
Çizelge 3.2.2. Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi konusunda genel bilgileri ilk derslerden itibaren öğrenme dereceleri.....	45
Çizelge 3.2.3. Klarnet öğrencilerinin klarnet dersi öğretmeniyle diyafram kasını geliştirici vücut egzersizleri yapma dereceleri.....	46
Çizelge 3.2.4. Klarnet öğrencilerinin, öğretmenlerinin kendilerinin uygulamaları yoluyla vücuda doğru nefes alınmasını öğrenme dereceleri.....	46
Çizelge 3.2.5. Klarnet Öğrencilerinin, klarnet öğretmenlerinin diyafram nefesi kullanmanın klarnette yol açacağı olumlulukları çalarak gösterme konusuna yönelik düşünceleri.....	48
Çizelge 3.2.6. Klarnet öğrencilerinin, klarnet öğretmenlerinin diyafram nefesini etkili kullandığını düşünme dereceleri.....	49
Çizelge 3.2.7. Klarnet öğrencilerinin klarnette güzel, doğru ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine katılma dereceleri.....	49
Çizelge 3.2.8. Klarnet öğrencilerinin klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma çalışmaları yapma dereceleri.....	50
Çizelge 3.2.9. Klarnet öğrencilerinin klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma egzersizlerinin, çalışmaları olumlu etkilediğini düşünme dereceleri.....	51
Çizelge 3.2.10. Klarnet öğrencilerinin klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri yeterli bulma dereceleri.....	52

Çizelge 3.2.11. Klarnet öğrencilerinin klarnet çalışmalarında nefes alırken omuzlarının yükselme dereceleri.....	53
Çizelge 3.2.12. Klarnet öğrencilerinin klarnet çalışmalarında nefeslerini alırken karın çevrelerinin şişme dereceleri	53
Çizelge 3.2.13. Klarnet öğrencilerinin klarnet çalışmalarında vücutlarına aldıkları nefesi kontrollü olarak kullandıklarını düşünme dereceleri	54
Çizelge 3.2.14. Klarnet öğrencilerinin staccato yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri.....	55
Çizelge 3.2.15. Klarnet öğrencilerinin tiz notaları çalmada diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri.....	55
3.2.16. Klarnet öğrencilerinin crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri	56
Çizelge 3.2.17. Klarnet öğrencilerinin entonasyonun sağlanmasında diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri	57
Çizelge 3.2.18. Klarnet öğrencilerinin ff ve fff notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri.....	58
Çizelge 3.2.19. Klarnet öğrencilerinin pp ve ppp notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri.....	58
Çizelge 3.2.20. Klarnet öğrencilerinin sfz. Ve aksan yaparken diyafram kullanma gereksinimi dereceleri.....	59
Çizelge 3.2.21. Klarnet öğrencilerinin, klarnet çalarken doğru nefes tekniği kullanmamanın vücutta kasılmalara ve aşırı yorulmaya sebep olabileceğini düşünme düzeyleri.....	59
Çizelge 3.2.22. Klarnet öğrencilerinin, klarneti üflerken boğazlarının kasıldığını, daraldığını ya da gerildiğini hissetme dereceleri	60
Çizelge 3.2.23. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları ağızlığın diyafram nefesi kullanmayı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri	61
Çizelge 3.2.24. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları kamışın diyafram nefesi kullanmalarını olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri	62
Çizelge 3.2.25. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları klarnetin marka ve modelinin diyafram nefesi kullanmalarını olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri	63
Çizelge 3.2.26. Klarnet öğrencilerinin, şimdiye kadar aldıkları bireysel ses eğitimi ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanmalarına olumlu etkileri olduğunu düşünme dereceleri.....	64

Çizelge 3.2.27. Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi tekniğini doğru kullanabildiklerini düşünme dereceleri	65
Çizelge 3.3.1. Uzmanların güçlü nefes alabilmeye yönelik görüşleri	65
Çizelge 3.3.2. Uzmanların diyafram nefesiyle crescendo-decrescendo yapabilmeye yönelik görüşleri.....	66
Çizelge 3.3.3. Uzmanların diyafram nefesi-staccato ilişkisine yönelik görüşleri	66
Çizelge 3.3.4. Uzmanların diyafram nefesi-ince ses ilişkisine yönelik görüşleri.....	67
Çizelge 3.3.5. Uzmanların diyafram nefesi-legato ilişkisine yönelik görüşleri	67
Çizelge 3.3.6. Uzmanların diyafram nefesi-oktav geçişi ilişkisine yönelik görüşleri.....	68
Çizelge 3.3.7. Uzmanların diyafram nefesi-entonasyon ilişkisine yönelik görüşleri.....	68
Çizelge 3.3.8. Uzmanların diyafram nefesi gücü yerine dudaklara yüklenmeye yönelik görüşleri	69

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1.1: Klarnet ve Klarnetin Parçaları.....	5
Resim 1.2: İlk Şalümoks Örnekleri	6
Resim 1.3: Klarnet ağızlığının ilk şekli	6
Resim 1.4: Geçmişten günümüze klarnet ağızlıkları.....	7
Resim 1.5: Müller Sistemli 13 Perdeli Klarnetler	8
Resim 1.6: Hyacinthe Eléonore Klose (1808-1880	10
Resim 1.7: Theobald Boehm (1794-1881.....	11
Resim 1.8: Boehm Sistem Klarnet (Mib. Klarnet	12
Resim 1.9: Albert Sistem Klarnet (Mib. Klarnet.....	12
Resim 1.10: Oehler Sistem Klarnetler	13
Resim 1.11: Klarnet Ailesi	13
Resim 1.12: Sib. Klarnet (Boehm Sistem.....	14
Resim 1.13: Sib. Klarnet (Albert Sistem	14
Resim 1.14: La Klarnet (Boehm Sistem	15
Resim 1.15: La Klarnet (Albert Sistem	15
Resim 1.16: Mib. Klarnet (Boehm Sistem	15
Resim 1.17: Mib. Klarnet (Albert Sistem.....	15
Resim 1.18: Bas Klarnet.....	16
Resim 1.19: Alto Klarnet.....	16
Resim 1.20: Do Klarnet.....	17
Resim1.21: Sol Klarnet	17
Resim 1.22: Kontrabas Klarnet	18
Resim 1.23: Klarnet Çeşitleri	18
Resim 1.24: Klarnet Çeşitleri	19
Resim 1.25: Solunum Organları	25
Resim 1.26: Solunum Mekanizması.....	26

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Hayatımızın içinde, varlığının farkında olsak veya olmasak da, hep ihtiyaç duyduğumuz, yaşattıklarıyla, hissettirdikleriyle hepimizin yanı başında müzik var. Müziğin gelişim göstermeden günümüzdeki haline, hatta 500 yıl önceki ve hatta 1000 yıl önceki haline ulaştığını düşünmek olanaksızdır. Müzik, düşünülebilecek en ilkel haliyle ortaya çıkmış ve insanlıkla birlikte uzun bir gelişme süreci geçirmiştir.

Üzerinde yaşadığımız Dünya evren evriminin, insan Dünya evriminin, kültür insan evriminin, müzik de insan ve kültür evriminin bir parçasıdır. Bu evrim sürecinde, Dünya'nın yaklaşık beş milyar yaşında olduğu, Dünya'da yaşamın üç milyar yıl önce başladığı, denizde omurgasızların 500 milyon yıl önce ve karada bitkilerin 350 milyon yıl önce belirdiği, insanların 1-2 milyon yıl önce ortaya çıktığı, kültürün ve müziğin insanla birlikte var olmaya başladığı tahmin edilir (Uçan,2005:7).

Bu bağlamda müziğin çok eskilere kadar dayandığı ancak nasıl bir biçimde ve yönde var olduğu, kullanıldığı net olarak bilinmemektedir. Günümüzde önemi, işlevi düşünülerek; insan yaşamının olmazsa olmaz etkenlerinden biri olduğu görülerek insanlıkla doğduğu varsayımları yapılmaktadır.

İnsan doğanın farkına vardığı andan itibaren müziğin malzemesi olan ses ile tanışmıştır. Yuvarlanan bir kayadan çıkan sesler, içi boşalmış bir kütükten, kamıştan ya da bir kaya oyukluğundan geçen rüzgarın sesi, acı çeken, seslenen hayvan, insanın kendi gırtlığı ve sayılabilecek birçok başlıca doğal malzeme insana bugünkü ve dünkü müziğin gereği olmuştur. Bu kendiliğinden karşılaşılan malzeme, ses, sonra öyle bir şekle kavuşacaktır ki, mitoloji onun için, müzik için “iyiliksever tanrıların insanlığa sunduğu kutsal bir armağandır” yakıştırmasını bile yapacaktır (Erol, 1998:20).

Bu bilgiler ışığında, müziğin ana unsurun ses olduğu düşünülürse, doğada meydana gelen birçok olgu, olay sonucu sesin meydana gelişliyle müziğe doğru küçük adımların kendiliğinden atılmış olabileceğini düşünebiliriz. Ancak ezgiye ulaşmanın, ezginin yaratılmasının çalgısal ve sessel anlamda zaman alacağını düşününce ilk olarak ritimsel öğelerin ortaya çıkmış olacağını düşünmek mantıklı görünmektedir.

İnsanoğlu, nereden geldiğini bildiği ölçüde nereye gideceğini belirler. Geçmişten geleceğe uzanan bu çizginin anlam kazanması yönünde değerlendirilmesine tarih bilinci denir. Tarihsel kökleri bulunmayan bir düşünce yöntemi ya da sanat akımı olamaz. İnsanlık tarihi, birbiri üstünde yükselen yaratıcılıkların evrensel yüceliştir. Bu yücelişte müziğin de yeri vardır, ona müzikçiler de katkıda bulunmuşlardır (Say, 2003:17).

İnsanın içinde doğup yaşadığı çevrede yer alan doğal, toplumsal ve kültürel öğeler arasında “ ses” çok önemli bir yer tutar. İnsanın çevresi, bir bakıma sanki seslerden örülü bir ağ gibidir. Ses insanın çevresiyle iletişim ve etkileşiminde rol oynayan temel öğelerin ya da gereçlerin başında gelir. Nitekim sesin olmadığı durumlarda iletişim, anlaşımlar ve etkileşim çok zor olur (Uçan, 1997:28).

“Müzik iki temel öğeyi içerir; ses malzemesi ve onun insan tarafından değerlendirilmesi. Bu iki öğe, müziği hazırlayan “seçme ve yönlendirme” eylemine olanak sağlamıştır. İnsanoğlu böyle sesleri kendi amacına uygun kullanmayı başarmıştır”(Say, 2003:17).

1.1 İlk Çalgıların Ortaya Çıkışı

“İlkel müziğin sanat dışı yapısı, özellikle çalgı alanında ortaya çıkar. İlkelerin dünyasında çalgıların çeşitliliği ve sayısı insanı şaşırtır. Çünkü ilkeler ellerine geçen her gereci ses çıkaran bir araç yapmışlardır. Kemik düdük olmuştur. Ceviz kabuklarından, kabaklardan sallayarak ses veren vurmali çalgılar yapmıştır. Midye kabukları içi boş ağaç dalları boru olmuş, ağaç gövdeleri içinde tepinilen dev vurmali çalgılar haline gelmiştir. Toprakta açılan kuyular, ağaç kovukları, hayvan derileri davul olmuştur. Uygarlığın ilk basamaklarında üfleyerek, vurarak sallayarak nasıl ses çıkarılacağını insanoğlu biliyordu. Hem de çanak çömlekçiden, maden işleri ustalarından binlerce yıl önce”(Say, 2003:27).

Mezopotamya, mistik atmosferin insanların yaşamının ayrıntısına kadar sokulmuş olduğu, dualı, yakarışlı topraklar belirtilerini göstermekteydi. Sümerler ve Akadlar’ın tapınaklarındaki kazılarda bir kısım vurmali çalgıların yanı sıra flüt benzeri çalgılar da ortaya çıkmıştır. Bu üflemeli çalgılar, üflemelilerin ilki olmasa bile ilklerindendir diyebiliriz. Bu çalgılar insanların tanrılara yakarışları sırasında kullanırlar ve duaya eşlik ederlerdi. Üflemeli çalgıların en ilkelinden en gelişmiş olanına kadar hemen hemen tümünün insan duygularına ait anlatımda vurmaliye göre çok daha avantajlı oldukları söylenebilir. Bu özellik onların yapısal

özelliklerindendir. Mezopotamya’da insanlar bu çalgıya üfleyerek melodik sesler çıkarırlarken çıkan sesin tanrıların nefesi olduğuna inanmaktaydılar. Sesler şaşılacak kadar güzeldi ve bu güzellikteki bir nefese ancak tanrılar sahip olabilirdi. İnanç buydu ve bu inanç bir hayli yaygındı (Erol, 1998:52-53).

İçi boş ağaç dallarını boru yapan, kemiği düdüğe dönüştüren, bir hayvanın boynuzunu borazana çeviren insanoğlu yavaş yavaş çevresindeki nesneleri çalgıya dönüştürmeye başlamıştır. Bu gelişim yalnızca üflemeli çalgıları icat etmekle kalmamıştır. Bunların yanında çeşitli cisimlere vurarak ses çıkarmak yoluyla değişik tınılar elde edebilecekleri vurmali çalgılara, avlanmak için kullandıkları yaydan çıkan seslerin etkisi ve ilk adımıyla telli çalgılara doğru yollar açılmış, gelişme başlamıştır. Birçok evreden geçerek, üflemeli, telli ve vurmali çalgılar günümüze değin yenilenerek, gelişerek üretilmiş, yaratılmış ve günümüzde çok zengin birer aile haline gelmişlerdir.

1.2. Günümüzde Çalgılar

İlk çalgıların bulunmasından bu yana yüzlerce yıl geçmiştir. Geçen yüz yıllar içerisinde çalgılar büyük bir gelişme göstermiş ve sayıları ve dünya üzerinde yayılımı çok genişlemiştir.

Günümüzde, dünya üzerinde birçok müzik çeşidi vardır. Bu müzikleri yapan birçok topluluk ve bu toplulukların kullandığı birçok çalgı çeşidi vardır. Her ülkenin kendine has bir müzik kültürü olması sebebiyle de bu müziklerde kullanılan çalgıların çeşitliliği çok geniş bir yelpazeye sahiptir.

1.2.1. Orkestra Çalgıları

Klarnet; gerek solo, gerekse eşlik çalgısı olması özelliğiyle orkestra içerisinde önemli bir işleve sahiptir. Tahta üflemeli çalgılar arasında yer alan klarnetin geniş oktav ve nüans özelliklerine sahip olması, orkestra içerisindeki önemini daha da artırmaktadır. Orkestra çalgıları şunlardır:

- **Tahta üflemeli çalgılar**
- **Bakır üflemeli çalgılar**
- **Vurmali çalgılar**
- **Yaylı çalgılar**

Tahta üflemeli çalgılar

1. Flüt
2. Obua

3. Klarnet
4. Fagot

Bakır üflemeli çalgılar

1. Korno
2. Trompet
3. Trombon
4. Tuba

Vurmalı çalgılar

1. Timpani
2. Zil
3. Davul
4. Çan

Bu grupta birçok vurmalı çalgı vardır. Piyano da bu gruba dahildir.

Telli / Yaylı çalgılar

1. Keman
2. Viyola
3. Viyolonsel
4. Kontrbass
5. Arp)

1.2.2. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Eğitimi Verilen Çalgılar

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilen çalgı eğitiminin temel amacı, çalgı çalma becerilerini geliştirmeye yönelik olmaktadır. Ancak; müzik öğretmenliği anabilim dallarında verilen çalgı eğitimi, temelde çalgı çalmayı öğrenebilmenin yanı sıra çalgıyı etkin kullanabilme ve çalgı çalmayı öğretebilme basamaklarını geliştirecek biçimde programlanıp yürütülür.

Günümüzde müzik eğitimi anabilim dallarında verilen çalgı eğitimlerinde çalgıların çeşitliliği bakımından çok farklılıklar görülmektedir. Bulunduğu şehirde, senfoni orkestrası veya opera ya da askeri bando bulunan üniversitelerin ilgili bölümlerinde trompet, saksofon, tuba gibi çalgıların eğitimi verilebilmektedir. Küçük şehirlerde bulunan müzik eğitimi anabilim dallarında ise bu tip çalgıların eğitimi henüz verilmemektedir. Müzik öğretmenliği bölümlerinde eğitiminin verilmesi alışlagelmemiş bu çalgıların öğretmenleri genellikle kadrolu değil de, o ilde bulunan orkestra elemanlarından ders ücreti karşılığı eğitim veren öğretmenlerden oluşturulur.

Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında eğitimi verilen çalgılar şöyledir;

- a. Yaylı algılar (keman, viyola, viyolonsel, kontrbas)
- b. Tuşlu algılar (piyano)
- c. Üflemeli algılar (flüt, klarnet, trompet, saksofon, tuba,)
- d. Vurmalı algılar (timpani, xsilofon, metalofon, trampet)
- e. Telli algılar (gitar, bağlama, ud, kanun)

1.3. Klarnet

Ağaç üflemeli algılar ailesinin tek kamışlı bir üyesi olan klarnet, senfoni orkestralarında kullanılan çalgıların en gencidir. Yani orkestraya en son dahil olan çalgıdır. Abanozdan, ebonitten, mikadan ve metalden yapılan eşitleri vardır. Dünya dillerinde clarinet(ing), clarinete(isp), clarinette(fr), clarinet(alm), klarnet, klarinet ve gırnata(tr) biçimindedir.

Resim 1.1: Klarnet ve Klarnetin Parçaları
 (www.tellitlikeitis.files.wordpress.com/2008/12/clarinet.jpg)

Yaklaşık 3.5 oktavlık bir çalgı olan klarnet orkestraların renkli çalgıların biridir. Kimi zaman yumuşak kimi zaman da sert bir üslubu olan bu çalgı ppp'dan fff'ya kadar geniş bir ses gürlüğü yelpazesine sahiptir. Beş parçadan oluşan klarnetin parçaları yukarıdaki klarnet resminin üzerinde de adlarıyla gösterilmiştir.

1.4. Klarnetin Tarihi ve Gelişimi

İlk olarak 18. yy'da senfoni orkestralarına kabul edilen klarnet gelişimini çok sonraları sona erdirecek ve günümüzdeki kullanıldığı hale gelecektir. Klarnetin ilk olarak ne zaman ortaya çıktığı çok netlik kazanmış bir konu değildir. Ancak atasının köylü kavalı şalümo olduğu düşüncesi genel olarak kabul edilir bir yargıdır.

Chalumeau (Şalümo) kullanıldığı yıllarda tek hava kolonlu ve tek kamışlı bir çalgıydı. Alman bir çalgı yapımcısı olan Johann Christoph DENNER şalümo üzerinde, bu çalgıyı geliştirmeye yönelik çalışmalara başlamasıyla klarnetin dönüşüm serüveni de başlamıştır. “Dener ilk olarak şalümodaki düşük ses genişliğini daha da kullanışlı bir hale getirmiştir. 1690 yılında, üzerinde değişiklikler yaptığı şalümo artık Dener tarafından şalümoks (Chalemeaux) adı verilen yeni bir çalgı haline gelmiştir (Breymer, 1976).

Resim 1.2: İlk Şalümoks Örnekleri
(www.aswltld.com/mockchal.jpg)

“Bu enstrüman, günümüz klarnetinin ilk şeklidir. Çok parçalı olan bu yeni enstrümana Avrupa’da kullanılan bir çeşit nefesli enstrüman olan “clarion” un yerini

aldığı düşünülerek “clarionet” adı da verilmiştir. Bu ad zamanla daha çok yaygınlık kazanarak bugünkü klarnet adının yerleşmesine sebep olmuştur”(Çağrı, 2006:32).

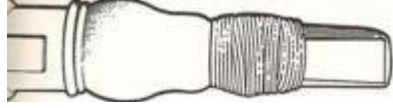
Dener şalümoyu geliştirmiş ve şalümoks adını verdiği yeni bir çalgı yaratmıştır. Şalümoks günümüzdeki klarnet halini alıncaya kadar o yıllarda besteceler tarafından da kullanılmıştır.

Birçok araştırmacı, 1690'daki geliştirilmiş şalümoksun 7 ton deliğinden oluşan ve bunların üst bölümünde iki tane karşılıklı çapsal perde bulunan silindirik bir boru şeklinde olduğunu anlatmışlardır. Bu küçük boru, kısılğına rağmen çıkardığı karakteristik tını sayesinde operatik efektlerde sıkça kullanılırken bazen de Teleman gibi bestecilerin konserlerinde yer almıştır. Teleman, şalümoks'u "Crillon for two chalumeaux" adlı eserinde kullanmıştır. Şalümoks ile seslendirilen diğer eserler 1707 de Ariosti'nin "Marte Placeto" su, 1739 da Bonno' nun "Elezaro"su, Bonnacini'nin "Turno Aricino" su, Fux'un "Giunoneplacata"sı, Gluck'un çok ünlü eseri "Orfeo" ve Steffani'nin 1709 da yazılan "II Turno" adlı eseridir. Bu eserlerin birçoğu şalümoksun en alttaki ses perdesi esas alınarak oluşturulmuş olup eserlerin hepsinde şalümoks, pastoral bir ses olarak kullanılmıştır (Breymer, 1976:19).

Klarnet 18. yy başlarında orkestralara girer ve diğer ağaç nefeslileri tamamlar bir nitelik kazanır. Bu dönemdeki besteciler artık klarneti bestelerinde kullanmaktadırlar. Mozart babası Leopold'e yolladığı mektupta " Orkestraya klarnetleri eklediğimizde senfoninin flüt, obua ve klarnetlerle olan parlak efektini hayal bile edemezsin" demiştir.

J.C. Denner'in ölümünden sonra oğlu Jacop Dener (1681-1735) babasının çalışmalarına devam etmiştir. İlk klarnet kayıt örnekleri 1710 tarihinde Nuremberg'de yapılmış, şehrin bandosunun arşivinde Jacop Denner'dan 4 adet klarnet satın alındığı ve bu klarnetlerin bandoda kullanıldığına dair yazılı kayıtlar bulunmaktadır.

Klarnette yenilikler, gelişmeler yaşanırken, o yıllarda klarnet ağızlığında da yenilikler yolunda adımlar atılmaktaydı. Ağızlıktaki deliğin genişlemesi veya kamışın bulunduğu bölümdeki büyüklüğün ayarlanması daha rahat bir çalış için gerekli adımlardı.

Resim 1.3: Klarnet ağızlığının ilk şekli
(Çağrı, 2006, syf:33)

Resim 1.4: Geçmişten günümüze klarnet ağızlıkları
(www.music.ed.ac.uk/euchmi/ugw/ucjdx096_s.jpg)

1.4.1. Ivan Muller (Muller Sistemi)

Muller Rusya’da doğmuş, Paris’te yaşamış usta bir klarnet virtüözü ve yapımcısıdır. Denner’den sonra klarnet gelişimindeki en önemli çıkış açıcı olmuştur. Yaşadığı dönemde yoğun çalışmaları sonucunda ortaya koyduğu ve patentini alarak kendi adını verdiği 13 perdeli Müller klarnetleri dönemin yeni çalgısı haline gelmiştir. Kendi klarnetiyle konserler vermiş ve adına konçerto bestelenmiştir. Hatta o dönemde Viyana’daki en tanınmış müzisyenlerden biri olmuştur.

Yaptığı klarnete güvenen ve birçok konserler veren Müller, klarnetini, o dönemde yapılan çalgıları değerlendirip onay veren en önemli makam olan Paris Konservatuarı komisyonuna incelemesi için vermişti. Kurul bağnaz bir yaklaşımla Müller’in 13 perdeli klarnetini geri çevirmişti. Müller bu durumdan çok etkilenmiş ve klarnetinin üretimini durdurmuştur. Tüm bu hayal kırıklığına rağmen solo konserlerine devam etmiştir ve klarnetinin o zamana kadar üretilenlerin en iyisi olduğunu müzik severlere kabul ettirmiştir.

Enstrümanın ağızlık ve kamışını geliştirme çalışmalarının ilgi çekmeye başlaması bu turnelerden sonra gerçekleşmiştir. O zamana dek kamış, bir kordon yardımıyla ağızlığa tutturulurken, Müller bu kordonun zayıf ve dengesiz oluşundan ötürü günümüzde kullanılan bileziğe benzer metal bir halka kullanmayı icat etmiştir. Sonra, kamışı gözle görülür bir şekilde inceltip konikleştirerek, ağızlık üzerindeki çok daha kıvrımlı yüzeye duyarlı hale getirmiştir. Bu kamışla klarnette ifade zenginliği sağlamıştır.

Resim 1.5: Müller Sistemli 13 Perdeli Klarnetler
(www.music.ed.ac.uk/euchmi/ugw/ucjdgg107_s.jpg)

Daha önceki klarnetlerde perdeler düzlemsel delikleri açıp kapatmaktaydılar, Müller'in yeni klarnetinde ise deliklerin etrafları oylumlu olup, perdeler güderiyle bu delikleri kapatmaktadır. Bu klarnette delikler akustik bakımdan daha doğru yerlere açılmış ve entonasyon sorunlarına büyük ölçüde çare bulunmuş ve daha kolay çalınmasını sağlayacak ajelitel olanaklar sunulmuştur. Ayrıca delikleri kapayan pedlerin yapımında kaba yünle yastıklanmış ve dış yüzeyi deri olan güderiler kullanılmış ve böylece deliklerden hava sızıntısı önlenmiştir (Şen, 2008:19).

O dönemde Alman klarnet yapısı klarnet tasarımında önemli bir koldu ve bu yapı tamamen Müller'in çalışmaları üzerine kurulmuştur.

Bu yüzyıldaki önemli bir gelişim de, şimşir ağacından yapılan klarnetin daha sert ve dayanıklı olan abanoz ağacından yapılmaya başlanmasıdır. Abanoz, işlenmesi zor bir maddeydi fakat daha dayanıklı bir materyaldi. Şimşire göre tek dezavantajı, klarnetin biraz daha ağırlaşmasına neden

olmasıdır. Ancak hava şartlarından şimşir kadar kolay etkilenmemesi, bu ağacın kullanışlı bir hammadde olarak kabul görmesine neden olmuştur. Ayrıca perdelerin yapımında da pirinçten vazgeçilip, Alman gümüşü kullanılmaya başlanmıştır. Bu materyal de dayanıklı ve esnek olmasıyla günümüze kadar kabul görmüş ve kullanılmıştır(Şen, 2008:20).

1.4.2. Hyacinthe Klose (Boehm Sistemi)

Klarnetin gelişim tarihinde Denner, ardından Müller ve üçüncü büyük adım da Klose'den gelmiştir. Her ne kadar kıyaslanması doğru olmasa da bu en büyük adımdır.

Resim 1.6: Hyacinthe Eléonore Klose (1808-1880)

Klose'nin geliştirdiği klarnete o günden beri Boehm klarnet denilmektedir. Klose bu yeni tasarım klarnetinde Theobald Boehm'in flütünden ilham almıştır. Alman bir flüt yapımcısı ve flütçüsü olan Boehm flütün tasarımında bir çığır açmıştır.

Boehm matematiksel olarak doğru yerlerde ton delikleri olan bir flüt tasarlamış ve bunu başarmak için çok uğraşmıştır. Denemeleri sonucunda parmağın bir deliği kapatırken aynı anda başka bir ton halkasını kapatabileceği, böylece başka bir perdeyi kullanarak belli bir mesafedeki farklı bir deliği kapatabilecek halka perde dizilerini icat etmiştir. Bu sayede daha uzaktaki deliklerin kapatılması mümkün olmuştur ve artık deliklerin parmaklara

yakın açılması (konulması) zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Bu sayede entonasyonun sağlanması için doğru yere delik açılabilmesi de mümkün olmuştur.

Resim 1.7: Theobald Boehm (1794-1881)
(www.sergio.jerezgomez.com/images/theobald.jpg)

Klose, 1839- 1843 yılları arasında çalgı yapımcısı Louis-August Buffet ile işbirliği yaparak Klose-Buffet klarnetini geliştirmiştir. Bu klarnet aslında modern Fransız klarnetidir. Klose ve Buffet, Alman flütçü ve flüt yapımcısı Theobald Boehm'in flüt için geliştirdiği perde sistemini klarnete uyarlamak istediler. Bu klarnetin belli başlı farklılıkları biraz daha küçük ses delikleri ve iğne yayların sayısındaki artıştır. Bu sistemin getirdiği en büyük yenilik ses deliklerinin çevresindeki hareketli yüzüklerdir. Bir parmak bir ses deliğini kapattığında, aynı anda yüzüğün de üzerine baskı yapmış oluyordu. Yüzükle bağlantılı olan uzun mil, ve onun ucundaki bir ped ise, klarnetin başka bir yerindeki bir başka ses deliğini kapatıyordu. Bu sistem sayesinde deliklerin akustik açıdan tam gerekli noktaya yerleştirilebilmesi ve uygun sesin çıkması için gereken genişlikte açılabilmesi sağlanmış oldu. Böylelikle de insan elinin büyüklüğünün yeterli olmamasından doğan sakınca ortadan kalktı. Klose-Buffet klarneti (Boehm klarneti de denmektedir) bugünkü gibi 17 adet perde ve 6 yüzüğe sahipti ve o günden bugüne çok az değişikliğe uğradı. Buffet 1844 yılında bu klarnetin patentini aldı (Salman, 2006:17).

Resim 1.8: Boehm Sistem Klarinet (Mib. Klarinet)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_257g.jpg)

Klose ve Buffet her ne kadar bu klarneti beraber geliştirmiş gibi görünseler de aslında bu klarnetin ortaya çıkmasında itici güç ve itici unsur Klose'dir. Bu sebeple Boehm klarnetlerin tasarımcısı ve bulucusunun adı Klose diye anılmalıdır.

Klose, bu yeni form için parmak tekniklerini gösteren bir metod yazmıştır ve 19. yüzyılın üçüncü çeyreğinden bu yana Fransız ekolünün temsilcisi olan bu form, gelişerek günümüz klarnetini oluşturmuştur.

1.4.3. Diğer Sistemler (Oehler Sistemi, Albert Sistemi)

Günümüzde toplam üç çeşit klarnet sistemi bulunmaktadır. Bunlar Boehm (Klose), Oehler (Müller) ve Albert sistem klarnetlerdir.

Albert sistemi bazı Avrupa ülkelerinde ve Amerika'da kullanılmaktadır. Boehm sisteminden çözümlenmiş olan çapraz parmak pozisyonları çalıcıyı zor durumda bırakmaktadır.

Resim 1.9: Albert Sistem Klarinet (Mib. Klarinet)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_261g.jpg)

Oskar Oehler'in bulucusu olduğu Oehler sistemde 22 perde ve 5 yüzük vardır. Daha çok Almanya'da kullanılmakta olan bu sistem Müller sisteminin geliştirilmiş şeklidir. Fransız klarnetlerinden perde sistemleri yüzünden tınsal olarak da farklı duyulurlar. Usta bir klarnet virtüözü olan Carl Barmann'ın bu sistemin gelişmesinde katkısı olmuştur.

Resim 1.10: Oehler Sistem Klarnetler
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_268g.jpg)

1.5. Klarnet Çeşitleri

Klarnet çok kalabalık bir aileye sahiptir. En büyük hacimli ve kalın sesli olan kontrbas klarnetten en küçük hacimli ve en ince sesli olan mi bemol klarnete kadar birçok üyesi vardır. Senfoni orkestraları, flarmonik orkestralar, opera orkestraları, askeri bandolar, tiyatro ve caz orkestraları, oda müziği grupları, ülkelerin etnik müzikleri de olmak üzere birçok alanda kullanılmaktadır. En yaygın olarak kullanılanı si bemol klarnettir.

Resim 1.11: Klarnet Ailesi
(www.bisgen.wordpress.com/category/klarnet/page/3/)

1.5.1. Si Bemol Klarnet (Sib. Klarnet)

Klarnet ailesinin en yaygınca kullanılanıdır. Hem dokunaklı hem de çabuk bir çalgı olan sib. klarnet 3.5 4 oktavlık bir ses genişliğine sahiptir. Klarnetin klarnete has tonunu en çok hissettiren üyesidir. Sib. klarnet senfoni ve opera orkestralarında kullanıldığı gibi askeri bandolarda, caz ve tiyatro gruplarında ve son yıllarda ülkemizde alaturka müzikte de kullanılmaya başlanmıştır. Piyanoya göre bir tam ses alttan tınlar ve bu sebeple orkestralarda kolay tonla bestelenmiş eserlerde sib. klarnet zor bir tona tabi olur. Bu durumda zor pasajlar için la klarnet yardımına yetişir.

Resim 1.12: Sib. Klarnet (Boehm Sistem)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_263g.jpg)

Resim 1.13: Sib. Klarnet (Albert Sistem)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_265g.jpg)

1.5.2 . La Klarnet

La klarnet sib. klarnetten daha uzun, aynı tuş ve perde sistemine sahip (Ancak perde aralıkları çok az daha uzun), aynı ağızlıkla kullanılan ve sib. klarnete göre yarım ses aşağıdan tınlayan bir çalgıdır. Senfoni orkestralarında sib. klarnetle çalınması zor pasajlar la klarnetle çalınır. Mozart'ın ünlü La Majör Klarnet Konçertosu la klarnet için bestelenmiştir. Senfoni orkestraları dışında kullanımı çok nadirdir.

Resim 1.14: La Klarnet (Boehm Sistem)

(www.allmansmusicbox.com/files/acl_256g.jpg)

Resim 1.15: La Klarinet (Albert Sistem)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_249g.jpg)

1.5.3. Mi Bemol Klarinet (Mib. Klarinet)

Ailenin, kullanımı yaygın olanlarının en küçük üyesi olan mib. klarinet, pikolo klarinet olarak da adlandırılır. Klasik müzik dışında kullanım alanı dardır. Sib. klarnetteki gibi alt ve üst gövdeleri ayrılmamaktadır ve bu durumda da 4 parçadan oluşmaktadır. Kendine özel ağızlığı ve kamışıyla çalınır. Sib. klarnetin tizlerde zorlanarak çalabileceği pasajları tiz bir çalgı oluşu nedeniyle uygun bir pozisyona denk gelişle rahat bir çalış sergiler. Askeri bandolarda flüt ve obuaların yanında yerini alır. Senfoni orkestralarında her eserde görevi olmaz ve mib. klarnete ihtiyaç duyulduğunda, genellikle sib. klarnetçilerden bir tanesi bu çalgıyı çalar.

Resim 1.16: Mib. Klarinet (Boehm Sistem)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_271g.jpg)

Resim 1.17: Mib. Klarinet (Albert Sistem)
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_245g.jpg)

1.5.4. Bas Klarinet

Sib. klarnetin bir oktav aşağısından tınlayan bas klarinet çok ağır bir hacme sahip olduğu için gövdesine bağlı bir ayak üstüne konur ve yere dayalı şekilde çalınır. Kendine

has olgun ve etkileyici, kalın bir tonu vardır. Senfoni orkestralarında ve askeri bandolarda fagotlarla ve korangleyle işbirliği içerisinde olan bas klarnet klarnetlerden oluşan oda müziği gruplarının da bas görevini görür. Kendine özel bir ağızlık ve kamışla çalınır.

Resim 1.18: Bas Klarnet
(http://www.buffet-crampon.com/files/products/product_97.jpg)

1.5.5. Alto Klarnet

Mib. tonundadır ve mib. klarnetin bir oktav aşağısından duyulur. Bas klarnet kadar ağır, sib. klarnet kadar da hafif olmayan alto klarnet, genellikle boyna asılan bir askı yardımıyla çalınır. Klarnetlerden kurulu 4'lü eserlerde üçüncü partiye, daha kalabalık klarnet oda müziği eserlerinde de bas klarnetin destekçisi konumunda bir rolü vardır. Bunların dışında çok yaygın bir kullanıma sahip değildir.

Resim 1.19: Alto Klarnet
(www.grahamnasby.com/misc/images_concertband/alto-clarinet.jpg)

1.5.6. Do Klarnet

Sib. klarnetten daha kısa mib. klarnetten daha uzun olan do klarnet adından da anıldığı gibi do tonundadır. Sib. klarnet ağızlığı ve kamışıyla kullanılır. Sib. klarnete göre 1 tam ses yukarıdan yani piyanoyla aynı yerden tınlar. Do klarnet küçük bir yapıya sahip olduğu için müzik okulları dışındaki okullarda çocukların eğitimleri için de kullanılır.

Ancak bu durum ülkemiz için geçerli değildir. Senfoni orkestralarında nadiren kullanılır, askeri bandolarda ise hiç kullanılmaz. Do klarnet partisi daha çok sib. klarnetle doğrudan gözle transpoze edilerek çalınır.

Resim 1.20: Do Klarnet
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_242g.jpg)

1.5.7. Sol Klarnet

“Sol klarnet, Türk Müziğinde kullanılan klarnet çeşididir. Türk klarnetçileri, yumuşak sesi ve transpozisyon rahatlığı sebebiyle, sol klarnetin Albert sistemini tercih etmektedirler. Türkiye’de ve Balkan ülkelerinde kullanımı yaygın bir klarnettir” (Çağrı, 2006:48).

Sol klarnette Sib. klarnetle aynı ağızlık ve kamış kullanılır. Sol klarnetçilerde sıklıkla rastlanan ilginç bir durum, ağızlıklarını kazımaları ve çok ince kamış kullanmalarıdır. Ağızlıklarını kazımak yoluyla hava geçen bölümü genişletirler ve ince kamış yoluyla da istedikleri yumuşak ve etkileyici tona kavuşurlar. Sol klarnetin metal ve abanoz çeşitleri vardır.

Resim1.21: Sol Klarnet
(www.allmansmusicbox.com/files/acl_241g.jpg)

1.5.8. Kontrabas Klarnet

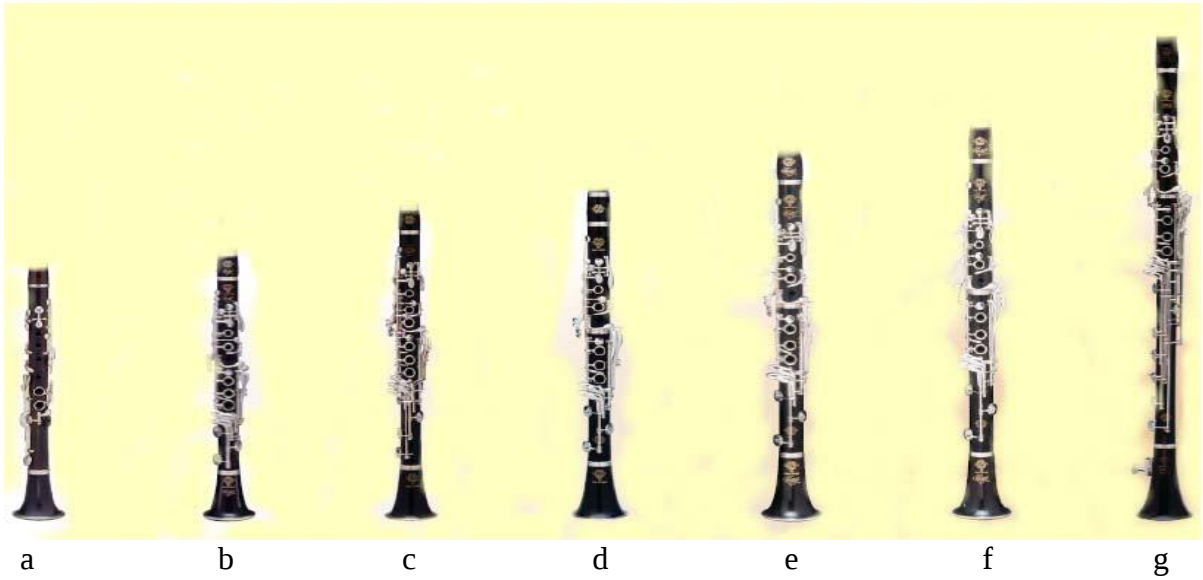
Kontrabas klarnet, bas klarnetten bir oktav aşağıda duyulmaktadır. Metalden ve ağaçtan olmak üzere iki çeşidi vardır. Çoğu orkestralarda bulunmayan bu çalgının düz versiyonu 150 cm. uzunluğunda olup ağaçtan yapılmaktadır. U şeklindeki silindir yapıya sahip olanı ise metalden yapılmaktadır.

Resim 1.22: Kontrabas Klarnet
(www.images.miretail.com/products/optionLarge/SelmerParis/552961.jpg)

1.5.9. Diğer Klarnet Çeşitleri

Yukarıda adı geçen ve tanımlanan klarnetler dışında ülkemizde rastlaması çok güç olan ve Dünya’da da kullanımı çok nadir olan sopranino klarnet (la bemol), re klarnet, alto fa klarnet, mi bemol kontralto klarnet ve basset (alto) la klarnet gibi klarnet çeşitleri vardır.

Resim 1.23: Klarnet Çeşitleri
(Karaçetin, 2006:46)

- a-) La bemol sopranino klarnet
- b-) Mi bemol klarnet
- c-) Do klarnet
- d-) Re klarnet
- e-) Si bemol klarnet
- f-) La klarnet
- g-) Basses (Alto) La klarnet

Resim 1.24: Klarnet Çeşitleri
(Karaçetin, 2006:47)

- h-) Alto Fa klarnet
- ı-) Mi bemol Alto klarnet
- i-) Si bemol bas klarnet
- j-) Mi bemol kontralto klarnet
- k-) Si bemol kontrabas klarnet

1.6. Eğitim

Eğitim, hemen her gün gazete, dergi, radyo, televizyon gibi yayın kuruluşlarında yer alan, her ailede her an söz konusu edilen ve kısacası insanın doğumundan ölümüne kadar, yaşamın her evresinde karşılaşılan ve onsuz yapılamayan bir olgudur. Eğitim denildiğinde genel olarak planlı ve programlı yapılan eğitim akla gelir. Planlı eğitim, insan gereksinmelerini karşılamak için uğraşır ve örgün ve yaygın eğitimi içine alır. Örgün eğitimin içine anaokulundan üniversiteye kadar olan tüm kuruluşlar girer. Bu yüzden örgün eğitim denildiğinde okullar akla gelir. Yaygın eğitim ise daha çok iş yerlerinde, kurslarda, derneklerde, halk eğitimlerinde, kısacası okul dışında verilen eğitimi kapsar (Akpınar, 2001:1).

Günümüz dünyasında eğitim; bireyin ulaşmak istediği hedef ve beklentileri ne olursa olsun yaşam içerisinde çok önemli bir yere sahiptir.

Eğitim, bir uygulama, mühendislik bilimidir. Uygulamalıdır çünkü sosyal ve milli değeri olan pratik bir sona, amaca yönelmiştir. Eğitimin iş görüşü, bir yandan kültürün, milli ideolojinin ve bilginin yeni kuşaklara aktarılması, bir yandan da bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişme ve başarının artırılması, olgunluğun ve potansiyel yeteneklerde gelişmenin sağlanması, kişilik organizasyonu ve çevreye uymanın gerçekleştirilmesidir (Kaptan, 1989:8).

Eğitimin uzmanlar tarafından birçok tanımı yapılmıştır. Hepsinin ortak yanı, gelişmeye yönelik olarak uygulanan yöntemler oluşudur.

“Eğitim, insanın toplum yaşamına uyumunu sağlamak, bazı yeteneklerini geliştirmek ve bazı değerlere saygı duymaya yöneltmek için uygulanan yöntemlerin tümüdür”(Gelişim Hachette, 1993:1079).

“Eğitim, yetişkin kuşağın, önceden tasarlanmış bir amaca uygun olarak, planlı şekilde, genç kuşakların bedensel, ruhsal, sosyal kişiliklerinin gelişimini ve olgunlaşmasını sağlamasıdır” (Günden, 1977:24).

Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi; eğitim yalnızca bireysel bir değişim ve gelişimi hedeflememektedir, bununla birlikte gelişen bireyler yoluyla toplumun gelişimini de hedeflemektedir. Bunu oluştururken de Bireyin sosyal yönde kişilik gelişimini ve olgunlaşmasını sağlamaktadır.

Uçan’a (1994) göre Eğitim; bilim, teknik, ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi biyopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak, en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi bu amaca dönük eğitim sürecinin üç ana boyutundan, üç ana bileşeninden biridir. Müzik eğitimi ise, çeşitli kollara ayrılan sanat eğitiminin başlıca dallarından biridi (s.14) olarak tanımlanmıştır.

“Eğitim sözcüğünün farklı tanımlarının ortak yanı, onun, davranış değiştirme, davranış oluşturma amaçlı etkinlikler olmasıdır”(Başar, 2001:1)

1.6.1. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi eğitim sürecinin bir parçasıdır ve güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturmaktadır.

“Okul öncesi eğitim kurumlarından yüksek okul sonuna kadar, her derecedeki okulda eğitim-öğretim amacıyla yapılan müzik ders ve etkinlikleri “Okul/Müzik Eğitimi “ olarak adlandırılır. Toplumların müzik kültürü bakımından geliştirilip biçimlendirilmesi ve çağdaş düzeyde ulusal müzik zevkinin yaygınlaştırılması, okul müzik eğitiminin genel amacıydı”(Say, 1985:969).

Müzik eğitimi, insanlara müziksel davranış kazandırma ve insanların müziksel davranışlarını geliştirme sürecidir. Bu süreç her insanın kendi yaşantısı üzerine kurulur, kendi yaşantısı üzerinde odaklanır. Bunun yanı sıra belirli ilkelere dayalı olarak bilinçli, amaçlı, düzenli ve yöntemli işler. Bu bakımdan müzik eğitimi bilinçli, amaçlı ve düzenli bir müziksel etkinliktir. Müzik eğitimi süreci (önceden) düşünülerek tasarlanır, planlanarak uygulanır, uygulanarak gerçekleşir. Bunlara göre müzik eğitimi, insanlara kendi yaşantıları yoluyla bilinçli, amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme-dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan, 2002:3).

Amacı yönünden müzik eğitimi genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç yönde gerçekleştirilir.

“Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program ayrılığı gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir ‘insanca yaşam’ için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 1994).

“Özengen müzik eğitimi, müziğe yada müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar”

Mesleki müzik eğitimi ise, müzik alanının bütününü, bir kolunu yada dalını, o bütün, kol yada dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı olan yada öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın, işin yada mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1994:23).

Ayrıca, müziğin insan yaşamında belirli işlevleri vardır. Bu işlevler, “bireysel”, “toplumsal”, “kültürel”, “ekonomik”, ve “eğitimsel” olmak üzere beş kümede toplanabilir. Müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik iş görülerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi, onun, hem etkili bir eğitim aracı, hem de önemli bir eğitim alanı haline gelmesine neden olmuştur (Uçan, 1994:26).

1.6.2. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Çalgı Eğitimi

Günümüzde müzik öğretmeni lisans düzeyinde sadece, eğitim fakültelerine bağlı güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin müzik eğitimi anabilim dallarından yetişmektedir. Güzel sanatlar fakülteleri ile devlet konservatuarlarının ilgili bölümlerinden mezun olanlar ise üniversitelerin lisansüstü eğitim veren enstitüleri bünyesinde zaman zaman açılan orta öğretim müzik öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programını bitirmek koşulu ile müzik öğretmeni olabilmektedir (Dural, 2007:18).

Uçan'a (1980) göre, çalgı eğitimi, "çalgı öğretimi yoluyla bireyler ve onların oluşturdukları toplulukların, devinîşsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma yada onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma sürecidir. Çalgı eğitiminin yapılmadığı durumlarda, müzik eğitimi eksik veya yetersiz kalır, ya da yeterince sağlam ve tutarlı olamaz (Akpınar, 2001:5).

Mesleki amaçlı müzik eğitimi yapılan örgün eğitim kurumlarından eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında verilen çalgı eğitimi temelde; çalgı çalmayı öğrenebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve çalgı çalmayı öğretebilme basamaklarından oluşmaktadır. Bu kurumlarda öğrenim gören öğrenciler tuşlu, yaylı, nefesli, mızraplı ve ya vurmali çalgılardan birini seçerek o çalgının eğitimini almaktadırlar (Özay, 2005:3).

"Akkuş'a (1996) göre, çalgı öğretimi ise, "çalgı çalmanın gerçekleşmesi ve çalgıyı seslendirmek için bireyin davranışlarında teknik ve estetik nitelikli yeni davranışlar geliştirmek amacıyla uygulanan süreçlerin tümüdür. Çalgı öğretim sürecinde bilgi, beceri kazanılır ve davranış geliştirilir, böylece estetik anlayış gelişir ve müziksel kişilik oluşumu sağlanır" (Akpınar, 2001:5).

Günümüzde, müzik öğretmenliği bölümlerinde çalgıların çeşitliliğinin artırıldığı görülmektedir. Özellikle büyük üniversitelerin müzik bölümlerinde bu durum daha da belirgin bir haldedir. Önceleri müzik öğretmenliği bölümlerinde nefesli çalgı dendiğinde akla ilk gelen çalgı flüt iken ve flüt yıllarca tek üflemeli çalgı olarak yerini korurken artık flütün yanında obua, fagot, tuba, trompet ve özellikle klarnet gibi üflemeli çalgılar da yer bulmaya başlamışlardır.

1.6.3. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Klarnet Eğitimi

Klarnet; büyük ses genişliğine sahip olması, hızlı ve dokunaklı pasajlarda etkin kullanımı, eğitiminde kullanılabilecek uygun metotlarının oluşu ve çok pahalı bir çalgı olmayışı gibi özellikleriyle, müzik eğitimi bölümlerinde verilen çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturmakta ve bu çalgının eğitimi, müzik eğitimi anabilim dallarında her geçen yıl biraz daha yaygınlık kazanmaktadır.

2009-2010 Eğitim öğretim yılında 5 Üniversitenin Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalında, klarnet eğitimi verildiği görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda klarnet eğitimine yönelik henüz ayrıntılı bir öğretim programının olmadığı ancak; flüt öğretim programı içeriğinden yararlanılarak klarnet eğitiminin verildiği görülmüştür. Örnek olarak Gazi Üniversitesi Gazi Eğitimi Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı bireysel çalgı eğitimi Yan Flüt dersi öğretim programı incelendiğinde, ilk eğitim öğretim döneminde bütün nefesli çalgıların (flüt, trompet, klarnet) birlikte ele alındığı ve bu program içeriğinde de öğrencilere çalgılarla ilgili temel becerilerin kazandırılmasının ana amaç olduğu görülmüştür.

İçerik:

Nefesliler:

Flüt- Trompet- Klarnet

Uzun ve temiz ses üretme çalışmalarının yanı sıra dizi çalışmaları ve ilgili temel gam etütleri, ses temizliğini destekleyici (entonasyon) legato çalış teknikleri, crescendo ve decrescendo çalışmaları ve küçük ölçekli solo, düet ve piyano eslikli parçaların çalışılması.

Programın bu kısmı incelendiğinde;

- Uzun ve temiz ses üretme
- Ses temizliğini destekleyici (entonasyon) legato çalış teknikleri
- Crescendo ve decrescendo çalışmaları

gibi temel konular karşımıza çıkmaktadır.

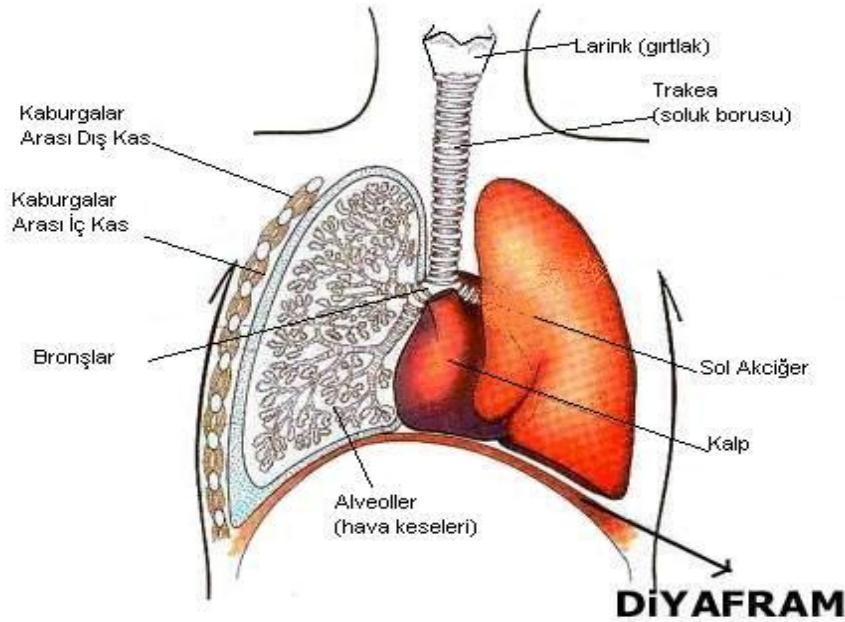
Üflemeli çalgılarda sesin oluşmasını sağlayan en temel etki nefes etkisidir. Birçok etken sesin oluşmasında rol oynar ama hava, nefes bu etkenler arasında en önemli olanıdır.

Bu durumda havanın, nefesin vücuda doğru şekilde alınıp vücuttan doğru şekilde çıkarılması çok önemlidir. Havanın vücuda alınışında ve dışarı geri gönderilmesinde en önemli etken de diyaframdır.

1.7. Diyafram-Diyafram Nefesi

“Diyafram göğüs bölgesinin altında ana taşıyıcı olarak geniş, şemsiye biçiminde bir kastır. Nefes alma işinin % 75’ini kontrol eder”(Kartal, 2008:49).

Nefes alma işinin %75’ini kontrol ettiği gibi nefesi vücuttan dışarı gönderirken de karın kasları, kaburga kemiklerinin aralarında bulunan kaslarla birlikte diyafram yine büyük bir fonksiyona sahiptir.

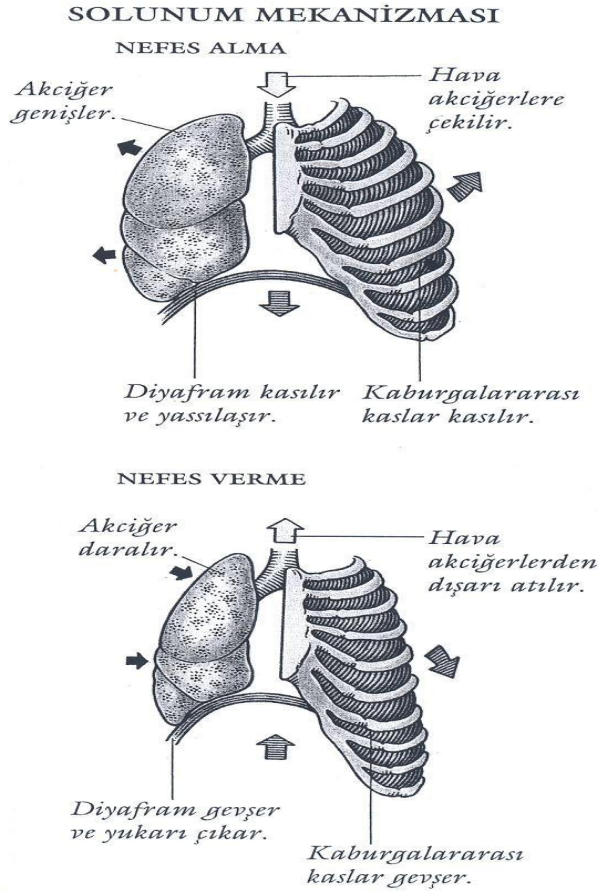
Resim 3.1: Solunum Organları
(http://www.sakintaekwondo.com/kisiselsay/Makaleler/nefes_alma.html.)

“İki farklı nefes çeşidi vardır. Bunlar göğüs nefesi ve diyafram nefesidir”(T.P.B.K., 2004:21).

Müzikle, üflemeli çalgıyla uğraşısı olmayan ya da herhangi bir uğraşısında nefesini önemli ölçüde kullanması gerekmeyen bir insanın dahi diyafram nefesini geliştirmesinin önemli olduğunu düşünen birçok uzman kişi, kitaplar yazmakta, konferanslar vermekte ve diyafram nefesinin önemini anlatmaktadırlar.

“Normal sıradan nefes alan kişilerin akciğerlerindeki havanın değişim oranı akciğer kapasitesinin 1/10’udur. Diyafram solunumu yapan bir kişinin kazanımı 3/10

oranındadır. Nefes uzmanı olan bir kişinin kazancı 5/10'dur. Yani ciğerlerindeki havanın yarısını soluyarak değiştirebilme imkanı yakalar. Bu da yüksek oranda oksijeni kendiliğinden ve daimi olarak vücuduna kazandırması anlamına gelir'' (Kartal, 2008:22).

Resim 3.2: Solunum Mekanizması (Dural, 2007)

Birçok meslek grubunda kullanılması önem arz eden diyafram nefesinin vücutta nasıl meydana geldiği ilk anlatılmak istendiğinde; genelde, karın bölgesine nefes alınması ve omuz bölgesinin yükseltilmemesi istenir.

Diyafram kullanarak nefes almak dediğimizde, vücudumuzu bel hizasından saran bir çember algılanmalıdır. Bu çemberin göbek deliğinin iki parmak altından hizalanarak böbreklerin ve kalça üstü gamzelerinin üzerinden geçtiği düşünülmesi gerekir. Bu adale grubu, gerçek anlamda kullanılabildiğinde, karın boşluğu mümkün olan en alt bölgeden genişletilerek, akciğerlerin normal şartlarda kullanılmayan alt bölgeleri

kullanılır hale getirilir ve ciğerlerin yukarıya doğru yerine aşağıya doğru genişlemesi temin edilir (Kartal, 2008:21).

1.7.1. Diyafram Nefesinin Vücutta Sağlayacağı Yararlılıklar

Diyafram nefesi yoluyla vücuda daha çok hava ve dolayısıyla oksijen alınır. Vücuda daha çok oksijen alınması ise;

- Vücuttaki kan kalitesi, artmış olan oksijen nedeniyle yükselir. Bu da sistemden toksinlerin atılmasına yardımcı olur.
- Besinler daha iyi emilir ve sindirilir. Mide gibi sindirim sistemi organları daha fazla oksijen alır ve daha fazla çalışır.
- Beyin, omurilik, sinir merkezleri ve sinirler dahil olmak üzere sinir sisteminin sağlığında düzelme sağlanır. Bunun nedeni artan oksijen girişiyle sinir sisteminin iyi beslenmiş olmasıdır. Bu da vücudun her bölgesine ulaşan sinir sisteminden tüm vücuda sağlık yayılması anlamına gelir.
- Vücudun salgı bezlerinde gençleşme görülür. Bunun nedeni şudur: Beyin diğer organlara nazaran üç kat daha fazla oksijene ihtiyaç duyar. Bu da yeterince beslendiğinde kontrol ettiği bezlerin iyi çalışarak metabolizmanın gençleşmesine yardımcı olacağı anlamına gelir.
- Cilt gençleşir, kırışıklıklarda azalma yaşanır ve cilt pürüzsüzleşir.
- Derin solunum sırasında diyaframın hareketi iç organlara masal etkisi yaparak bu organlardaki kan dolaşımını uyarır.
- Derin, yavaş solunum kalbin yükünü hafifletir. Bu da daha dinç, daha etkin ve kuvvetli bir kalp demektir. Ayrıca daha düşük tansiyon ve dolayısıyla daha az kalp hastalığı ihtimali anlamına da gelir.
- Derin ve yavaş solunum kilo kontrolüne de yardımcı olur. Eğer fazla kilonuz varsa fazladan alacağınız oksijen yağlarınızın daha etkili yapılmasına yardımcı olur. Eğer fazla zayıfsanız fazladan alacağınız oksijen aç kalmış olan doku ve bezlerin beslenmesine yardımcı olur. Bir başka deyişle doğru nefes, doğru kiloya yardımcı olur.
- Yavaş, derin ve ritmik solunum kasların yavaşlayarak kalp atışlarının yavaşlamasını sağlayacak ve sonuç olarak vücutla birlikte kafanızın da rahatlamasına yardımcı olacaktır (Dural, 2008:25-26).

1.7.2. Üflemeli Çalgı Çalmada Diyafram Nefesi

Üflemeli çalgı çalan kişilerin doğru nefes tekniği kullanmak konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları çalıcının; temiz, düzgün bir sesle oluşan güzel bir tona ve güzel artiküle edilen bu ton yoluyla da iyi bir icracı olmasına yol açacaktır. Doğru nefes tekniği kullanmak konusunda bilgiye sahip olmak için de öncelikle üflemeli çalgı çalma disiplini kapsamında vücudun iyi tanınması gerekmektedir.

Akciğerlerin son derece elastik ve genişlemeye müsait yapısına rağmen göğüs kafesinin korumasında olması depolama kapasitemizi büyük ölçüde sınırlamaktadır. Göğüs kafesi çok az esneme paylarına sahip olsa bile üflemeli çalgı çalanlar için bu yeterli kapasite artışı sağlamaz. Üflemeli çalgı çalanlar akciğerlerinin alt bölümünde bulunan ve vücudu enine ortadan ikiye bölen, diyafram kasının aşağı doğru çekilerek gerekli kapasite artırımını sağlarlar. Normal şahıslarda akciğerlerdeki hava volümü her şeyden önce vücut yapısı ve boyu ile ilgilidir. Erişkin bir erkeğin akciğer solunum kapasitesi yaklaşık 2300 ml.'dir. Üflemeli çalgı çalarken veya çalışırken bu miktar 4000 ml.'nin üzeri seviyelere ulaşabilir. Bütün akciğer volüm ve kapasiteleri kadınlarda, erkeklere göre %20 ila 25 daha düşüktür ve tabii iri ve atletik şahıslarda da ufak ve astenik şahıslara göre daha fazladır (Öztunç, 2005:19).

Diyafram çok güçlü bir kas sistemine sahiptir ki vücudun alerjik reaksiyonlarını yöneten hapsirmayı da kontrol eder. Mide kasları sıkışarak vücuda giren istenmeyen maddeleri uzaklaştıracak güce sahiptir ve bu hız saatte 140 km. ye eşittir. Mide kaslarının bu özelliğinden dolayı nefesli çalgılar özellikle diyafram nefesi denilen ve temelde ciğerlerden çok bu kasların uzun süreli ve destek sağlayan yapısından destek alarak ses prodüksiyonu sağlayan bir teknikle çalışılmalıdır (Açıksöz, 2008:36).

Normal solunum yapan biriyle üflemeli çalgı çalan birinin solunum yapmalarında vücutlarının görüntüleri aynı olmayacaktır. Diyafram nefesi kullanan bir üflemeli çalgı icracısının karın çevrelerindeki büyüme ve küçülme gözlenir ya da en azından güçlü alınan bir nefese rağmen omuzların kalkmaması gözlenir.

Amerikalı klarnet sanatçısı ve klarnet eğitmeni David PİNO şunları söylemektedir:

Çoğu öğrenci diyafram kasının hava akışını destekleyen bir kas olduğu görüşünü benimsemiş veya öğrenmiştir. Diyaframın ciğerlerin altındaki kas olduğu doğrudur. Ancak diyafram çalıcının doğrudan kontrol edebildiği bir kas da değildir. Diyafram yalnızca, kasların ortasından yukarı doğru ittirdiği bir kastır. Her halükarda eğer karnınızın havayı desteklemek konusunda bütün işi yaptığını düşünüyorsanız bu doğruyu yaptığınızı gösterir. Çalıcı tarafından göğsün genişletilmesi için bir efor sarf edilmemeli ve omuzlar yukarı kalkmamalı, bunların yanında boğazı germek, sıkmak engellenmelidir (Pino, 1980:44).

Trompet sanatçısı ve eğitmeni ÖZTUNÇ (2006) diyafram nefesi tabirini:

Diyafram nefesi al deyimi birçok üflemeli çalgı çalan ve çalmayı öğreten kişinin kullandığı bir tabirdir. Bu deyim kestirme bir anlatım yolu olarak benimsenmiştir fakat yanıltıcı yönleri vardır. Çünkü vücuttaki yegane nefes alma organı akciğerlerdir. Aslında anlatılmak istenen akciğerlerin orta ve alt loblarına depolanmış olan nefesin diyafram tarafından kontrollü bir şekilde kullanılması gerektiğidir. Üflemeli çalgı çalan kimseler akciğer kapasitelerini sonuna kadar genişletmek ve kullanmak isterler. Akciğerlerin depo alanını genişletmenin yolu diyaframı mümkün olduğunca aşağıda tutmaktır (s.28) şeklinde belirtmiştir.

Nefes gücü üflemeli çalgı çalan kişinin üfleme gücüyle eşdeğerdedir. Çalgı çalma anında özgür olabilmek için güvenilecek en önemli unsur nefestir. Nefesin, bu gücün aynı zamanda kontrol altına alınan bir güç olması çok önemlidir. Diyafram nefesinin göğüs nefesine oranla daha büyük bir hava kütesine sahip olmasının yanında bu büyüklüğün salt büyük oluşu nefes konusunda bütün işleri halletmek demek olmayacaktır. Bu büyüklüğün çok iyi yönetilmesi gerekmektedir. Vücuda aşırı derecede çok alınmış hava vücudu rahatsız edecektir ve rahat bir çalış sağlamayacaktır.

Klarnet çalmada ya da diğer üflemeli çalgılarda en önemli husus çalıcıdaki rahatlığın (relaxation) sağlanması durumudur. Bir çalıcı söz konusu rahatlığa kavuşana dek, problemleri daha sonra düzeltilmek üzere gelişecektir. Yıllardır kendini klarnete vermiş çalıcıların ya da yeteri kadar tecrübesi olmayan genç öğrencilerin gerçek rahatlığa ulaşmaları zaman alır ve bu durumu hızlandırmak için profesyonel çalıcılardan yardım almalılardır. Doğal yetenekli ve ümit verici genç bir öğrenci eğer rahat çalışa sahipse ve klarnet çalmakla ilgili diğer konularda da koordinasyonu varsa, muhtemelen aylar sonra ya da birkaç yıla kadar çok

iyi bir klarnetçi olabilir. Hemen hemen hiç kimse her zaman bu rahat çalışma sahip olamayabilir ve bununla birlikte iyi klarnet çalabilmek için yıllarca zihnimizi ve beynimizi geliştirmemiz, çalıştırmamız gerekir. İdeal bir rahatlığa ulaşmak için ve bunun olgunlaşıp gelişebilmesi için zaman vermek gerekir (Pino, 1980:45).

Genel olarak anlaşıldığı üzere; diyafram nefesi yöntemi, kontrollü ve güçlü bir nefesi sağlamak için vücutta geliştirilmesi gereken bir yöntem ve nefes çeşididir. Omuzların nefes alma anında havaya kalkmadığı, karın çevresinin ciğerlerin alt bölümlerinin havayla dolması sebebiyle genişlediği ve bu durum gerçekleşirken de vücudu aşırıya kaçmamak koşuluyla yüksek seviyede havayla doldurma işlemi diyafram nefesinin vücutta doğru şekilde kullanıldığını gösterir. Ancak bu havanın doğru şekilde kullanılması diyafram nefesinin kullanıldığını gösterir.

1.7.3. Diyafram Nefesi Kullanmanın Klarnet Çalmada Sağladığı Yararlar

- Vücuda az ve etkisiz hava almak yerine çok ve etkili hava almak çalıcıda nefesin hemen biteceği korkusunu yeneceğinden, daha rahat bir çalışma olanak sağlar.

- Diyafram nefesi, güzel ve etkili bir ton elde etmede en öncül etkidir. Diyafram nefesiyle birlikte diğer şartlar (düzgün bir çalgı, ağızlık ve uygun kamış numarası ile uygun bir dudak pozisyonu) da sağlanırsa klarnette güzel bir tona sahip olunabilir. Güzel bir ton ise nefesli çalgı öğreniminde ilk ve en önemli konudur.

- Parmak tekniğinin daha düzgün, hızlı ve dengeli olmasını sağlar.

“Genel kuşku şudur ki, bazı çalıcılar tekniği üfleyiş kadar önemli ya da bundan daha önemli zannederler. Onlara şunu vurgularım ki teknik parmak hareketlerinde etki yaratır ancak üfleme tam olarak sağlanırsa bu sağlanır. Teknik, doğrusu iyi bir üfleyişin ardından gelen bir konudur”(Pino, 1980:46)

- Seri ve düzgün dil vurmaya olanak sağlar. Böylece güzel staccato yapılabilir.

- Entonasyonun sağlanmasında çok önemli yer tutar.

“Diyafram nefesi, klarnetin kendi içinde tüm oktavlarında entonasyonun sağlanmasında yardımcı olur. Tiz seslerde dudakları zorlamak yerine güçlü hava akışını

sağlar ve böylece entonasyonun devamlılığını korur’’
(<http://www.clarinet.org/Anthology1.asp?Anthology=8>).

- En düşük gürlükten (ppp) en yüksek gürlüğe (fff) kadar büyük bir ses yüksekliği yelpazesine olanak sağlar.

Kontrollü üfleyişle en düşük gürlükte de en yüksek gürlükte de sesin hem sonarite hem de entonasyon bakımından bozulmaması sağlanır.(Lowson, 1995:108)

- Vücuda alınan nefesin daha uzun süre vücutta tutulabilmesini sağlar ve çalıcının uzun ve zor pasajlarda nefes desteğini hissetmesine yol açar.

1.7.4. Klarnet Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi

Çalgı eğitiminin amacı çalgı çalmayı öğretmektir ve bunu gerçekleştirirken rahat bir çalışın da öğrenilmesini sağlamaktır.

“Klarnet çalmada ya da diğer üflemeli çalgılarda en önemli husus çalıcıdaki rahatlığın (relaxation) sağlanması durumudur. Bir çalıcı söz konusu rahatlığa kavuşana dek , problemleri daha sonra düzeltilmek üzere gelişecektir”(Pino, 1980:43).

Tüm nefesli çalgılarda olduğu gibi klarnette de doğru nefes tekniği kullanmak olmazsa olmaz bir olgudur. Müzik öğretmeni adayı, lisans düzeyinde klarnet eğitimi alan bir öğrenci, klarnet dersi haricinde aldığı şan dersleri ve koro derslerinde de diyafram nefesi kullanımı konusunda bilgi sahibi olmaktadır. Ancak, klarnet öğretmenin, klarnette diyafram nefesi kullanma konusunda ilk derslerden başlayarak vereceği eğitim, öğrencinin doğru temeller üzerine inşa edeceği bir öğrenimi sağlayacaktır. Henüz üflemeye başlamadan önce, nefesin vücudun hangi bölümüne alınacağını, vücutta bu havanın nasıl muhafaza edileceğinin öğretilmesi ve bu öğretim sırasında kuramsal, teorik bir anlatım yerine öğretmenin kendi vücudunda göstererek örneklemeli anlatımı doğru temelleri kurmada büyük önem taşımaktadır. Çalgı öğreniminde, yanlış öğrenimlerin sonradan düzeltilmesi çok zaman alan ve can sıkıcı bir durum olması, konunun ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. Klarnette doğru, güzel ve etkili bir ton elde eden öğrenci, klarnetle ilgili, geriye kalan tüm konuları kolaylıkla ve yoğun bir istekle yerine getirecektir.

“ İyi klarnet çalabilmek için yıllarca zihnimizi ve beynimizi geliştirmemiz, çalıştırmamız gerekir. İdeal bir rahatlığa ulaşmak için ve bunun olgunlaşıp gelişebilmesi

İçin zaman vermek gerekir’’(Pino, 1980:43).

Güçlü bir nefese sahip olan öğrenci, güzel bir ton elde etmenin ardından parmak tekniğini de rahatlıkla geliştirebilecektir. Bunun yanında nüanslarda, staccatolarda, aksanlarda, legato çalışta, oktav atlamalarında diyafram nefesini geliştirmiş olan bir öğrenci, çok daha iyi bir klarnet icracısı olma yolunda sağlam adımlarla ilerleyebilir.

1.7.5. Diyafram Nefesi Kullanmamanın Klarnet Çalmada Yol Açabileceği Olumsuzluklar

- Öncelikle çığ bir sese, dinleyicide ilgi ve zevk uyandırmayacak güçsüz bir tona sebep olacağından çalıcıda klarnet çalma konusunda özgüven eksikliğine sebep olabilir.
- Parmaklar arası senkronun iyi oturmamasına yol açabileceğinden gamlar, etütler ve eserler bakımından çok yavaş ilerlemeye veya yerinde saymaya yol açabilir.
- Seri ve düzgün dil vurmanın zorlaşmasından ötürü dudağı ezmeye, dudağı fazla zorlamadan dolayı da yetersiz ve kalitesiz staccato yapmaya yol açabilir. Staccato yaparken sadece dil kullanılmaz, nefesin desteği de bu konuda çok önemlidir.
- Entonasyonun sağlanmasında zorluklarla karşılaşmaya yol açabilir. Güçsüz nefesle çalmak tiz seslerde pesleşmeye, pes seslerde tizleşmeye ya da buna benzer sorunlara yol açabilir.
- Kaliteli ve temiz bir piano, forte veya türevlerini gerçekleştirememeye yol açabilir.
- Uzun süre ses üfleme ya da uzun süre ses üfleme sırasında ses renginin bozulmasına, pesleşme-tizleşme durumuna yol açabilir.

1.8. Problem Cümlesi

Görüldüğü üzere doğru nefes tekniği, diğer üflemeli çalgılarda olduğu gibi klarnette de çok büyük bir öneme sahiptir. Diyafram nefesini geliştirmiş bir klarnet öğrencisi ses rengiyle, artikülasyonu ve klarnete hakimiyet düzeyiyle iyi bir klarnetçi olma yolunda sağlam adımlarla ilerleyebilir.

Koro ve şan derslerinde diyafram nefesini keşfedip kullanmaya başlayan bir öğrenci, bu nefes tekniğini öğretmeninin yardımıyla klarnet çalmada da

uyguladığında başarılı bir klarnetçi olma yolunda ilk adımları atmış olacaktır. Ancak diyafram nefesi tekniğini yeterince kullanmadan, yalnızca nota çalmayı hedefleyen ve güzel bir ton yakalama düşüncesinde olmayan bir klarnet öğrencisi için sonraki aşamalar daha zor olacaktır. Çünkü klarnet eğitiminin ileriki aşamalarında diyafram nefesi kullanmak bir ihtiyaç ve zorunluluk haline gelecektir. Bu sebeple daha birinci sınıf öğrencisi iken diyafram nefesi üzerinde önemle durulmalı ve bu nefes tekniği pekiştirilerek klarnet eğitimine devam edilmelidir.

Bu bilgiler doğrultusunda araştırmaya konu olan problem cümlesi şu şekilde tanımlanmıştır: ‘‘Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları Klarnet Öğrencilerinin Diyafram Nefesi Kullanma Durumları Nelerdir?’’

1.9. Alt Problemler

- Türkiye’deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı klarnet öğrencilerinin kişisel özellikleri nasıldır?
- Türkiye’deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı klarnet öğrencilerinin klarnette diyafram nefesi kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?
- Bu araştırmada görüşlerine başvurulanan klarnet sanatçılarının, Türkiye’deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı klarnet öğrencilerinin klarnette diyafram nefesi kullanma performanslarına yönelik görüşleri nelerdir?
- Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı klarnet öğrencilerinin klarnette diyafram nefesi kullanma düzeylerine yönelik görüşleri ve uzmanların değerlendirmeleri karşılaştırıldığında farklılık var mıdır?

1.10. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde, medya yoluyla gitgide yaygınlaşan bir klarnet sevgisi oluşmaktadır. Alanında uzman klarnetçilerin bu çalgıyı çeşitli müzik icralarında kullanmaları klarneti daha popüler hale getirmiş ve klarnete olan sevgiyi arttırmıştır..

Klarnet gerek solo, gerekse eşlik görevi yapan bir saz olması özelliğiyle orkestralar ve diğer müzik toplulukları içerisinde önemli bir işleve sahiptir. Bu

öneminden dolayı da Türk ve batı müziği konservatuarlarında ve müzik öğretmenliği anabilim dallarında eğitimi verilen çalgılar arasında yerini almıştır.

Müzik eğitimi bölümlerinde verilen klarnet eğitimi son yıllarda yaygınlaşmaya başlamış bu çalgının öğretiminde kullanılması gereken nefes tekniği önemli bir konu haline gelmiştir. Bu nedenle; araştırmada diyafram nefesinin oluşumu ve uygulanışı açıklanmış ve bu üfleme tekniğinin önemi ve yararları vurgulanmıştır.

Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi kullanma düzeylerinin gözlemlenmesi ve geliştirme yöntemlerinin açıklanması, öğretmen ve öğrencilerin diyafram nefesi kullanımı ile ilgili bilinç düzeylerinin artırılması ve böylece klarnet eğitimine küçük de olsa bir katkı sağlanması bu çalışmanın ana amacını oluşturmuştur.

Araştırma amaçlarının gerçekleştirilmesinde şu sorulara cevap aranmıştır;

- Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları klarnet öğrencilerinin diyafram konusunda bilgi düzeyleri nedir?
- Klarnet çalmada etkili bir ton ve iyi bir artikülasyon elde edebilmek için diyafram nefesinin önemi nedir?
- Diyafram nefesinin geliştirilmesi ile ilgili yapılacak ön çalışmalar hangileridir?

1.11. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma eğitim fakülteleri, güzel sanatlar eğitimi müzik öğretmenliği anabilim dallarında eğitim gören klarnet öğrencilerinin diyafram nefeslerini kullanma düzeylerinin araştırılması, araştırma sonunda elde edilecek sonuç ve öneriler doğrultusunda klarnet eğitiminin geliştirilmesine katkı sağlanabilmesi, bundan sonra yapılacak olan bu ve buna benzer başka çalışmalara ışık tutması ve farklı arayışlara itmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca; diyafram nefesinin klarnet eğitiminde önemli konulardan biri olduğunun vurgulanması, klarnette diyafram nefesinin kullanılmasıyla klarnet çalmanın zorluklardan ne kadar çok arındırılacağına gözler önüne serilmesi ve böylece klarnet eğitiminin gelişimine küçük de olsa bir katkı sağlanması bakımından da önemli görülmektedir.

1.12. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları şu şekilde belirlenmiştir;

- Araştırmada kullanılan yöntem, araştırmanın konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygundur.

- Araştırmanın örnekleme evreni temsil edecek niteliktedir.
- Uygulanan anketlere verilen cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.
- Toplanan veriler bu araştırma için yeterli, geçerli ve güveniliridir.
- Bu araştırmada başvuru kaynakları yeterlidir.
- Yabancı kaynakların Türkçe'ye çevirileri doğru yapılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin klarnet çalma performansları diyafram nefesinin gözlemlenmesi bakımından gerçeği yansıtmaktadır.

1.13. Sınırlılıklar

- Araştırmanın hazırlandığı zamanda ulaşılabilecek kaynaklar ile,
- Araştırmacı tarafından çaldirılan ve kamera kayıtları yapılan klarnet öğrencilerinin o günkü performanslarının değerlendirilmesiyle,
- Araştırmada gözlenen klarnet öğrencilerinin performansları; araştırmacı tarafından yazılan etütlerin, uzun ses, gam dizisi ve öğrencilerin kendi seçtikleri bir eserin kamera kaydı sırasında çalınmasıyla,
- Araştırma, 2009-2010 Eğitim öğretim yılında klarnet eğitimi alan müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinden ulaşılabilecek, anket uygulanan ve kamera kaydı yapılan öğrencilerle sınırlıdır,

1.14.Tanımlar ve Kısaltmalar

1.14.1.Tanımlar

Artikülasyon: Anlatım, ifadelendirme. Örneğin: Staccato, legato(Say, 2002:42).

Crescendo: Sesi giderek kuvvetlendirmek (Fenmen, 1991:83).

Decrescendo: Sesi giderek azaltmak, hafifletmek (Fenmen, 1991:84).

Diyafram: Karın boşluğunu göğüsten ayıran güçlü soluma kası(Say, 2002:159).

Entonasyon: Ses yüksekliğinin doğru olması, sesleri doğru çıkarmak(Say, 2002:180).

Konçerto: Orkestra eşliğiyle çalınan sonat formunda eser(Fenmen, 1991:83).

Konservatuvar: Profesyonel müzikçi ve sahne sanatçısı yetiştirmek amacıyla eğitim veren okul(Say, 2001:257).

Legato: Bağlı, sesleri bağlayarak(Fenmen, 1991:88).

Nüans: Ayırtı(Say, 2002:380).

Pastoral: Çobana ait, kır havası, kırsal(Fenmen, 1991:91).

Perde: Ses derecesi(Aktüze, 2003:423).

Piano: Hafif, yumuşak(Fenmen, 1991:92).

Ritim: Müziği oluşturan üç temel öğeden biri. Ötekiler melodi ve armonidir. Hareketi belirler (Say, 2002:461).

Solo: Tek başına, yalnız (Aktüze, 2003:534).

Staccato: Kesik kesik çalmak(Fenmen, 191:96).

Tek kamışlı çalgı: Ağızlığın ucunda tutturulmuş bir kamış yardımıyla elde edilen titreşimi sese dönüştüren çalgılar (Say, 2002:283)

Ton: Ses, Müzikteki seslerden her biri(Aktüze, 2003:593)

Transpoze: Bir müziği tümüyle koruyarak, özgün yazıldığı tondan başka bir tonaliteye aktarmak(Aktüze, 2003:599).

1.14.2. Kısaltmalar

A.B.D.: Anabilim Dalı

F: Forte'nin kısaltılması. Kuvvetli, güçlü (Aktüze, 2003:202).

Ff: Fortissimo, kuvvetli ve güçlüden de güçlü.

P: Hafif ses anlamında, piyanonun kısaltılması(Aktüze, 2003:408)

Pp: Pianissimo, hafiften de daha hafif.

Sib: Si bemolün kısaltılması

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada izlenen bilimsel yaklaşım, araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme ve verilerin toplanması ile verilerin analizi bölümlerine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Türkiye’deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi müzik eğitimi anabilim dalları klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi kullanma düzeylerini ölçmeye yönelik anket ve gözleme dayalı betimsel bir çalışmadır.

Betimleme yöntemi olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan incelemelerdir. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır (Kaptan, 1989).

2.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında lisans düzeyinde klarnet eğitimi almakta olan 48 öğrencil oluşturmaktadır.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi , ve Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği A.B.D.’da eğitim gören 18 klarnet öğrencisi oluşturmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada elde edilen veriler daha çok kaynak tarama, gözlem ve anket yolu ile elde edilmiştir. Diyafram nefesi, klarnetin tanımı, yapısı ve tarihçesi ile ilgili teorik bilgiler ilgili kaynaklar taranarak elde edilmiştir.

Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi kullanma düzeylerinin ölçümünde ise, öncelikle öğrencilerin klarnette diyafram nefesi konusunda ne ölçüde bilgi sahibi olduklarını, klarnet derslerinde diyafram nefesine yönelik ne derece bilgilendirildiklerini öğrenmek amacıyla anket uygulanmıştır. Aynı öğrencilerin diyafram nefeslerini kullanıp kullanmadıklarını veya ne ölçüde kullandıklarını öğrenmek amacıyla; araştırmacı

tarafından hazırlanan etütler, uzun ses ve gam dizileri öğrencilere çaldırılmış ve öğrencilerin bu performansları kameraya kaydedilerek diyafram nefeslerini kullanma becerileri hakkında veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Veri toplama araçları ile elde edilen bulgular öncelikle gruplandırılmış ve oluşturulan frekans tablosuyla sayısal ifadelere dönüştürülerek temel istatistik yöntemlerle çözümlenmiştir. Klarnet öğrencilerine yönelik hazırlanan ankette toplam 38 soru yer almış ve alınan cevaplar konu alanlarına göre çizelgeleştirilmiştir.

Yapılan kamera kayıtları araştırmacı ve alanında uzman iki klarnet sanatçısı ve eğitimcisi tarafından izlenerek değerlendirilmeye çalışılmış ve çizelgelerle gruplandırılarak ifade edilmiştir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümüne yönelik olarak elde edilen verilerin, bulgulara dönüştürülerek, çizelgelerle somutlaştırılıp yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 3.1.1. Klarnet öğrencilerinin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bay	7	39
Bayan	11	61
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.1’ de görüldüğü gibi klarnet öğrencilerinin 7’si (% 39) bay, 11’i (% 61) bayan öğrencilerden oluşmaktadır.

Bu bulgular, müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören klarnet öğrencilerinin çoğunluğunu, bayanların oluşturduğunu, erkek öğrencilerin ise bayan öğrencilere göre daha az sayıda olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3.1.2. Klarnet öğrencilerinin lisans seviyesine göre sınıf dağılımları

Kaçıncı sınıf	f	%
Lisans 1. sınıf	1	6
Lisans 2. sınıf	4	22
Lisans 3. sınıf	7	39
Lisans 4. sınıf	6	33
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.2’de görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinden 1’i (% 6) lisans 1’de, 4’ü (% 22) lisans 2’de, 7’si (% 39) lisans 3’te, 6’sı (% 33) lisans 4’te öğrenim görmektedir.

Bu bulgular, lisans 1 seviyesinde yalnızca bir öğrencinin öğrenim görmesiyle bu düzeydeki yüzdelik dilimin çok düşük olduğunu göstermektedir. En çok öğrencinin lisans 3 seviyesinde, daha sonra lisans 4 ve lisans 2 seviyesinde yoğunlaştığını göstermektedir.

Çizelge 3.1.3. Klarnet öğrencilerinin mezun oldukları lise ve dengi okul türlerinin dağılımı

Okul Türü	f	%
Normal Lise	3	16
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	12	67
Meslek Lisesi	2	11
Konservatuvar	1	6
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.3’ te görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinden 12’si (% 67) Anadolu Güzel Sanatlar. Lisesi, 3’ü (% 16) normal lise, 2’si (% 11) meslek lisesi ve 1’i (% 6) konservatuvarın lise bölümü mezunudur

Bu durum, müzik eğitimi bölümü klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Anadolu güzel sanatlar liselerinden mezun olarak bu bölüme yerleştiklerini; normal lise, konservatuvar lise bölümü ve meslek liselerinden gelenlerin A.G.S.L’lere göre daha az bir orana sahip olduklarını göstermektedir.

Çizelge 3.1.4. Klarnet öğrencilerinin lisans öncesi klarnet eğitimi alıp almadığı

Lisans öncesi klarnet eğitimi almış mı?	f	%
Evet	3	17
Hayır	15	83
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.4'te görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin 15'i (% 83) lisans öncesi klarnet eğitimi almamışlar, 3'ü (% 17) lisans öncesi klarnet eğitimi almışlardır.

Bu bulgular klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun lisans öncesinde klarnet eğitimi almadıklarını ve klarnet öğrenimine müzik eğitimi anabilim dallarında başladıklarını, küçük bir kısmının ise lisans öncesi klarnet eğitimi almaya başladıklarını göstermektedir. Lisans öncesi klarnet eğitimine başlayanların sayısının az oluşu müzik eğitimi anabilim dallarında klarnet eğitiminin çoğunlukla sıfırdan başlatıldığını göstermekte ve diğer yaygın olan çalgılara göre, çalgıda ilerlemek anlamında bir dezavantaja dönüşebilmesi anlamına gelebilmektedir.

Çizelge 3.1.5. Klarnet öğrencilerinin klarneti alan çalgısı olarak nasıl seçtiği

Klarneti alan çalgısı olarak nasıl seçtiği	f	%
Kendi isteğiyle	15	83
Öğretmeninin tavsiyesi ile	3	17
Seçmeye zorunlu tutularak	-	-
Diğer	-	-
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.5'te görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin 15'i (% 83) klarneti alan çalgısı olarak kendi istekleriyle, 3'ü (% 17) ise öğretmenin tavsiyesi ile seçtiklerini belirtmişlerdir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun bu çalgıyı kendi istekleriyle seçtiklerini, diğer bölümünün ise öğretmen tavsiyesi ile seçtiklerini göstermektedir. Klarnete olan ilginin, bu oranlara bakarak ve lisans öncesi klarnet eğitimi almış olanların oranının düşük olduğunu hatırlayarak, yüksek olduğu sonucu çıkarılabilir.

Çizelge 3.1.6. Klarnet öğrencilerinin ne marka ve kaç numara kamış kullandıkları

Ne marka ve kaç numara kamış	f	%
Vandoren 2, 2.5 Numara	12	67
Vandoren 2.5, 3 Numara	3	16,5
Vandoren 3, 3.5 Numara	3	16,5
Diğer	-	-
TOPLAM	18	100

Çizelge 3.1.6’da görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin 12’si (% 67) Vandoren marka 2-2,5 numara kamış, 3’ü (% 16,5) Vandoren marka 2,5-3 numara kamış, 3’ü (%16,5) Vandoren marka 3-3,5 numara kamış kullanmaktadırlar.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin hepsinin Vandoren marka kamış kullandıklarını, çoğunluğunun 2-2,5 numara kamış kullandıklarını göstermektedir. Diğer bölümü ise 2,5-3 numara ve 3-3,5 numara kamış kullanmakta olduklarını belirtmişlerdir. Bütün öğrencilerin, klarnette, uluslar arası en yaygın olan ve en kaliteli olarak kabul görmüş bir kamış markası kullanmaları çok olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.1.7. Klarnet öğrencilerinin ne marka ağızlık kullandıkları

Ne marka ağızlık	F	%
Vandoren ağızlık	11	60
Selmer ağızlık	1	6
Yamaha ağızlık	-	-
Buffet ağızlık	2	11
Conductor ağızlık	3	17
Lokto ağızlık	1	6
Toplam	18	100

Çizelge 3.1.7’de görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin 11’i (% 60) Vandoren marka ağızlık, 3’ü (%17) Conductor marka ağızlık, 2’si (% 11) Buffet marka ağızlık, 1’i (% 6) Selmer marka ağızlık, 1’i Lokto marka ağızlık kullanmaktadırlar.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin yarıdan fazlasının klarnet sahibi olduktan sonra artı bir ücret vererek, uluslar arası en yaygın olan ve en kaliteli olarak kabul edilen bir ağızlık sahibi olduklarını göstermektedir. Diğer bölümünün ise çalgılarının kendi ağızlıklarını kullandıkları görülmektedir. Elbette öğrencilerin maddi durumları, alım güçleri çok önemlidir ancak iyi marka bir ağızlık tüm öğretmenler tarafından alınması mutlaka önerilmesi gereken bir ekipmandır.

Çizelge 3.1.8. Klarnet öğrencilerinin ne marka klarnet kullandıkları

Ne marka klarnet	f	%
Buffet E-11	3	16,5
Buffet B-12	3	16,5
Buffet RC-B	2	10,5
Buffet E-13	2	10,5
Leblanc Sonata	1	6
Conductor	4	22
Lokto	1	6
Conn-Selmer Prelude	1	6
Yamaha YCL-250	1	6
Toplam	18	100

Çizelge 3.1.8’de görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin 10’u (& 54) Buffet marka, 1’er tanesi (% 6’şar) Leblanc, Lokto, Selmer, ve Yamaha marka, 4’ü (% 22) Conductor marka klarnet kullanmaktadırlar.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin yarıdan fazlasının Buffet marka klarnetlerin çeşitli modellerini kullanmakta, diğer bölümünün ise çeşitli markaların modellerini kullanmakta olduklarını göstermektedir. Bu bulgular, öğrencilerin iyi marka klarnet kullandıklarını ve bu konuda iyi yönlendirildiklerini göstermektedir. Elbette alım gücü çok önemlidir ancak, iyi bir markanın en düşük öğrenci modelini almak bile, uzun vadede Çin malı kalitesiz bir klarnet almaktan daha az masraflı olacaktır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 3.2.1. Klarnet öğrencilerinin klarnet eğitimi almaya başlamadan önce diyafram nefesi kullanımı konusunda bilgi düzeyleri dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	2	11,5
Büyük Ölçüde	8	44
Kısmen	6	33
Çok Az	2	11,5
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.1’de görüldüğü gibi, klarnet öğrencilerinin, klarnet eğitimi almaya başlamadan önce diyafram nefesi kullanımı konusunda 2’si (% 11,5) ‘tamamen’, 8’i (% 44) ‘büyük ölçüde’, 6’sı (% 33) ‘kısmen’, 2’si (%11,5) ‘çok az’ bilgili olduklarını belirttikleri görülmüştür.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun, kısmen ve yukarısında klarnet eğitimi almaya başlamadan önce bilgilerinin olduğunu göstermektedir. Konu hakkında hiç bilgisinin olmadığını belirten öğrenci olmaması, müzik eğitimi anabilim dallarında klarnet eğitimi açısından olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.2. Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi konusunda genel bilgileri ilk derslerden itibaren öğrenme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	7	38
Büyük Ölçüde	9	50
Kısmen	1	6
Çok Az	-	-
Hiç	1	6
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.2’de, klarnet öğrencilerinin, diyafram nefesi konusunda genel bilgileri ilk derslerden itibaren 7’sinin (% 38) ‘tamamen’, 9’unun (% 50) ‘büyük ölçüde’, 1’inin (% 6) ‘kısmen’ öğrenmiş, 1’inin (% 6) ‘hiç’ öğrenmemiş olduğu görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun, kısmen ve yukarısında diyafram nefesi konusunda genel bilgileri ilk derslerden itibaren öğrendiklerini, kalan bölümünün bu konuyu hiç öğrenmediğini göstermektedir. Diyafram konusunun, klarnet çalmada öncül ve etkili bir olgu oluşu sebebiyle öğrencilerin büyük çoğunluğunun konu hakkında ilk derslerden itibaren bilgilendirilmeleri, klarnet eğitimi için çok önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.3. Klarnet öğrencilerinin klarnet dersi öğretmeniyle diyafram kasını geliştirici vücut egzersizleri yapma dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	5	28
Büyük Ölçüde	5	28
Kısmen	5	28
Çok Az	-	-
Hiç	3	16
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.3'te, klarnet öğrencilerinin, klarnet dersi öğretmeniyle diyafram kasını geliştirici vücut egzersizlerini 5'inin (% 28) "tamamen", 5'inin (% 28) "büyük ölçüde", 5'inin "kısmen" yaptıklarını, 3'ünün (%16) ise "hiç" yapmadıkları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun kısmen ve üstünde klarnet dersi öğretmeniyle diyafram kasını geliştirici vücut egzersizleri yaptıklarını, diğer bölümünün ise klarnet öğretmeniyle hiç diyafram kasını geliştirici etüt yapmadığını göstermektedir. Öğrencilerin klarnet çalma anında diyafram kasını kullanabildikleri durumlarda bu tip egzersizlere gerek olmayabilir ama yanlış nefes tekniğiyle çalan bir öğrencinin bu egzersizleri yapmak yoluyla diyafram nefesi tekniğini geliştirerek, bunu klarnete entegre etmesi mümkün olacaktır.

Çizelge 3.2.4. Klarnet öğrencilerinin, öğretmenlerinin kendilerinin uygulamaları yoluyla vücuda doğru nefes alınmasını öğrenme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	8	44
Büyük Ölçüde	5	28
Kısmen	2	11
Çok Az	1	6
Hiç	2	11
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.4'te, klarnet öğrencilerinin, öğretmenlerinin kendilerinin de uygulamaları yoluyla vücuda doğru nefes alınmasını, 8'inin (& 44) "tamamen", 5'inin (%)

28) ‘‘büyük ölçüde’’, 2’sinin (& 11) ‘‘kısmen’’, 1’inin (%6) ‘‘ ok az’’ öğrendiklerini, 2’sinin (% 11) ise ‘‘hiç’’ öğrenmedikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet  ğrencilerinin çoğunun kısmen ve üstünde, klarnet  ğretmenlerinin kendilerinin de uygulamaları yoluyla vücuda doğru nefes alınmasını öğrendiklerini, diğer bölümünün ise çok az ve hiç bu konuyu öğrenmediklerini göstermektedir.  oğunluğunun öğretmeninin bu konuyu uygulayarak öğrenmesi klarnet eğitimi için olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.5. Klarnet  ğrencilerinin, klarnet  ğretmenlerinin diyafram nefesi kullanmanın klarnette yol açacağı olumlulukları çalarak gösterme konusuna yönelik düşünceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	6	33
Büyük �l��de	6	33
Kısmen	3	17
Çok Az	1	6
Hiç	2	11
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.5’te, klarnet öğrencileri, klarnet  ğretmenlerinin diyafram nefesi kullanmanın klarnette yol açacağı olumlulukları 6’sı (% 33) ‘‘tamamen’’, 6’sı (% 33) ‘‘büyük ölçüde’’, 3’  (% 17) ‘‘kısmen’’ ve 1’i (% 6)  ok az çalarak gösterdiğini, 2’si (% 11) ‘‘hiç’’ göstermediğini belirtmişlerdir.

Bu bulgular, klarnet  ğrencilerinin, çoğunluğunun kısmen ve üstünde öğretmenleri tarafından diyafram nefesi kullanmanın klarnette yol açacağı olumlulukları  ğretmenlerinin  alması vasıtasıyla gözlediklerini, diğer bölümü ise çok az ve altında bu konuyu gözlediklerini göstermektedir. Klarnet  ğretmeninin çalarak bu olumlulukları göstermesi, öğrencinin konuyu çok daha iyi öğrenmelerini sağlaması bakımından önemlidir. Klarnet  ğrencilerinin büyük çoğunluğuna bu konunun çalarak gösterilmiş olması klarnet eğitimi için önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.6. Klarnet öğrencilerinin, klarnet öğretmenlerinin diyafram nefesini etkili kullandığını düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	11	61
Büyük Ölçüde	5	28
Kısmen	2	11
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.6’da, klarnet öğrencilerinin 11’i (& 61) tamamen, 5’i (% 28) büyük ölçüde, 2’si (% 11), klarnet öğretmenlerinin diyafram nefesini etkili kullandığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin hepsinin, kısmen ve üstünde, klarnet öğretmenlerinin diyafram nefesini etkili düşündüklerini belirtmiştir. Bu durum, klarnet öğretmenlerinin öğrencilerin üstünde nefeslerini etkili kullandıkları izlenimi bırakmaları bakımından, öğrencilerin konuyu öğrenme isteğini arttırması yönüyle önemli ve çok olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.7. Klarnet öğrencilerinin klarnette güzel, doğru ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine katılma dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	14	78
Büyük Ölçüde	4	22
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.7’de klarnet öğrencilerinin, klarnette güzel, doğru ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine 14’ü (% 78) tamamen, 4’ü (% 22) büyük ölçüde katılmakta olduklarını belirtilmiştir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının büyük ölçüde ve üstünde, klarnette güzel ve etkili bir ton elde edebilmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine katılmakta olduklarını göstermiştir. Bu durumun öğrenciler tarafından bilinmesi, onların klarnette güzel ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesinin gerekliliğini biliyor olmaları klarnet eğitiminde çok önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.8. Klarnet öğrencilerinin klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma çalışmaları yapma dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	2	11,5
Büyük Ölçüde	6	33
Kısmen	4	22
Çok Az	4	22
Hiç	2	11,5
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.8’de, klarnet öğrencilerinin 2’sinin (% 11,5) tamamen, 6’sının (% 33) büyük ölçüde, 4’ünün (22) kısmen, 4’ünün (% 22) çok az derecede, klarnet üflemeye

başlamadan önce çalgısız nefes açma çalışmaları yaptıkları, 2'sinin (% 11,5) bu çalışmaları hiç yapmadıkları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin yarıdan fazlasının (% 66,5) kısmen ve üstünde klarnet üflemeye başlamadan önce, çalgısız olarak nefes açma egzersizleri yaptıklarını, az bir kısmının çok az yaptığını ve çok az bir kısmının hiç yapmadıklarını göstermektedir. Diafram nefesinin vücutta yeni keşfedildiği veya oturtulmaya çalışıldığı dönemlerde çalgısız diafram nefesi açma etütleri yapmak bu yeni keşfedilen bölgenin çok daha çabuk öğrenilmesini sağlaması bakımından önemlidir. Ancak, zamanla, diafram nefesinin klarnette kullanmanın oturtulduğu, pekiştirildiği hissedildiğinde ve anlaşıldığında bu egzersizleri yapmak çok gerekli değildir. Yukarıdaki bulgular, öğrencilerin yarıdan fazlasının bu çalışmaları yaptıklarını göstermeleri bakımından önemlidir ve klarnet eğitimi açısından çok olumlu bir durumdur. Klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun klarnet eğitimi almaya müzik eğitimi anabilim dallarında başladığı daha önceki bulgulardan hatırlandığında bu olumlu durumun önemi daha iyi anlaşılabilir.

Çizelge 3.2.9. Klarnet öğrencilerinin klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma egzersizlerinin, çalışmaları olumlu etkilediğini düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	7	39
Büyük Ölçüde	8	44
Kısmen	2	11
Çok Az	1	6
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.9'da klarnet öğrencilerinin 7'sinin (% 39) tamamen, 8'inin (% 44) büyük ölçüde, 2'sinin (% 11), 1'inin (% 6) ise çok az derecede, klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma egzersizlerinin, çalışmalarını olumlu etkilediğini düşündüklerini belirttikleri gözlenmektedir. Bu egzersizlerin olumlu etkilemediğini düşünenlerin oranı ise % 0'dır.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının çok az ve üstünde olmak üzere, klarnet üflemeye başlamadan önce yapılan çalgısız nefes açma egzersizlerinin, çalışmaları olumlu etkileyeceğini düşündüklerini göstermektedir. Klarnet çalışmaya başlamadan hemen önce yapılan nefes açma egzersizleri, koro ve şan derslerinde uygulatılan diyafram açma egzersizlerine diyafram bölgesini keşfetmek anlamında benzerlik gösteren çalışmalardır ve özellikle klarnet çalmaya yeni başlayan öğrencilerde çok yararlılık gösteren egzersizlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun bu çalışmaların yararlı olduğu konusunda bilgili olmaları, klarnet eğitimi açısından çok olumlu ve önemlidir.

Çizelge 3.2.10. Klarnet öğrencilerinin klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri yeterli bulma dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	2	11
Büyük Ölçüde	8	44
Kısmen	5	28
Çok Az	2	11
Hiç	1	6
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.10’da, klarnet öğrencilerinin, klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri, 2’sinin (% 11) ‘tamamen’, 8’inin (% 44) ‘büyük ölçüde’, 5’inin (%28) ‘kısmen’, 2’sinin (% 11) ‘çok az’ yeterli buldukları, 1’inin (% 6) ‘hiç’ yeterli bulmadığı görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri yeterli bulduğunu, diğer kısmının ise yeterli bulmadığını göstermektedir. Klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütler, eğer diyafram nefesinin varlığı unutulmaz ve sürekli uygulanırsa bütün etütleri ve hatta çalma anlarında üflenen her notayı da kapsayabilir. Ancak bazı etütler vardır ki bunların diyafram nefesi kullanmadan yapılabilmesi olanak dahilinde değildir. Burada kastedilen, bu etütlerin öğrenciler tarafından doğru anlaşılabilmiş olması ve büyük

çoğunluğunun bu alıştırmaya ve etütleri yeterli buluyor olmalarıdır ve bu, klarnet eğitimi bakımından önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.11. Öğrencilerin nefes alırken omuzlarının yükselme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	5	28
Çok Az	6	33
Hiç	7	39
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.11’de, klarnet öğrencilerinin, klarnet çalışmalarında nefeslerini alırken 5’inin (% 28) “kısmen”, 6’sının (& 33) “çok az” omuzlarını yükselttikleri, 7’sinin (% 39) ise “hiç” yükseltmediği görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin, klarnet çalışmalarında nefes alırken yarıdan fazlasının kısmen ve çok az omuzlarının yükseldiğini, diğer bölümünün ise hiç yükselmediğini belirttiklerini göstermektedir. Nefes alma anında eğer diyafram nefesi kullanılıyorsa omuzların yükselmemesi gerekmektedir. Yukarıdaki tablodan anlaşıldığı gibi öğrencilerin omuzları hiç yükselmeyenlerinin sayısı yarıdan azdır. Bu ilk bakışta olumsuz bir durum gibi görünür ama öğrencilerin omuzlarının tamamen ve büyük ölçüde yükselmemesi, çok az ve kısmen yükselmesi, tamamen göğüs nefesine yönelmediklerini göstermesi bakımından önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.12. Klarnet öğrencilerinin klarnet çalışmalarında nefeslerini alırken karın çevrelerinin şişme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	6	33
Büyük Ölçüde	10	55
Kısmen	1	6
Çok Az	1	6
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.12’de, klarnet öğrencilerinin, klarnet çalışmalarında nefeslerini alırken 6’sının (% 33) ‘‘tamamen’’, 10’unun (% 55) ‘‘ büyük ölçüde’’, 1’inin (% 6) ‘‘kısmen’’, 1’inin (% 6) ‘‘çok az’’ karın çevrelerinin şiştiğini, 1’ini (%6) ‘‘hiç’’ şişmediğini belirttikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çok büyük bir çoğunluğunun kısmen ve üstünde, klarnet çalışmalarında nefes alırken karın çevrelerinin şiştiğini göstermektedir. Diğer kısmının ise çok az şiştiği ya da hiç şişmediği görülmektedir. Büyük çoğunluğun karın çevrelerinin şiştiğinin anlaşılması klarnet eğitimi için önemlidir ve olumludur. Diyafram nefesi tanımlanırken karın bölgesinin şişmesi gerektiği ve çıplak gözle bunun anlaşılabilceği belirtilmiştir.

Çizelge 3.2.13. Klarnet öğrencilerinin klarnet çalışmalarında vücutlarına aldıkları nefesi kontrollü olarak kullandıklarını düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	1	6
Büyük Ölçüde	3	17
Kısmen	10	55
Çok Az	4	22
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.13’te, klarnet öğrencilerinin, klarnet çalışmalarında vücutlarına aldıkları nefesi 1’inin (% 6) ‘‘tamamen’’, 3’ünün (% 17) ‘‘büyük ölçüde’’, 10’unun (% 55)

“kısmen”, 4’ünün (% 22) ise “çok az” kontrollü olarak kullandıkları görülmektedir. Bu kontrolü sağlayamayanların oranı ise %0’dır.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kısmen ve üstünde vücutlarına aldıkları nefesi kontrollü olarak kullandıklarını, diğer kısmının ise çok az kontrollü olarak kullandıklarını göstermektedir. En büyük orana sahip olan kısmen şikkını işaretleyen öğrencilerin sayısı yarıdan da fazladır. Tamamen ve büyük ölçüde kısmını işaretleyenlerin azlığı ise düşündürücüdür. Durum olumsuz değildir ancak daha olumlu olması klarnet eğitimi için çok daha büyük bir olumluluk yaratacaktır.

Çizelge 3.2.14. Klarnet öğrencilerinin staccato yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	4	22
Büyük Ölçüde	11	60
Kısmen	1	6
Çok Az	1	6
Hiç	1	6
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.14’te, klarnet öğrencilerinden, staccato yaparken diyafram nefesi kullanmayı 4’ü (% 22) “tamamen”, 11’i (% 60) “büyük ölçüde”, 1’i (% 6) “kısmen”, 1’i (% 6) “çok az” gerekli bulduğunu, 1’i (% 6) ise “hiç” gerekli görmediğini belirtmiştir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun staccato yaparken diyafram nefesinin gerekliliği konusunda kısmen ve üstünde bilgili olduklarını, diğer bölümünün ise çok az ve altında bilgili olduklarını göstermektedir. Klarnet eğitimi için, öğrencilerin büyük kısmının, bu konuyu bilmelerinin önemi büyüktür ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.15. Klarnet öğrencilerinin tiz notaları çalmada diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	3	17
Büyük Ölçüde	12	66
Kısmen	2	11
Çok Az	1	6
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.15’te, klarnet öğrencilerinin, tiz notaları çalmada 3’ünün (% 17) ‘‘tamamen’’, 12’sinin (% 66) ‘‘büyük ölçüde’’, 2’sinin (% 11) ‘‘kısmen’’ ve 1’inin (%6) ‘‘çok az’’ diyafram nefesi kullanma gerekliliği duydukları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerini, tamamına yakının, klarnette tiz notaların çalınmasında diyafram nefesinin gerekliliğine katıldıklarını göstermektedir. 1 öğrenci ise bu gerekliliğin çok az odlunu düşünmektedir. Klarnette tiz notaların çalınmasında diyafram nefesi, entonasyonun bozulmaması için verdiği destekle büyük öneme sahiptir. Öğrencilerin çoğunluğunun bu konuda, diyafram nefesinin gerekliliğine inandıklarından, durum klarnet eğitimi için çok olumlu bir durumdur.

3.2.16. Klarnet öğrencilerinin crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	F	%
Tamamen	10	56
Büyük Ölçüde	8	44
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.16’da, klarnet öğrencilerinin crescendo ve decrescendo yaparken 10’unun (% 56) ‘‘tamamen’’, 8’inin (% 44) ‘‘büyük ölçüde’’ diyafram nefesi kullanma gerekliliği duydukları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin hepsinin büyük ölçüde ve üstünde, crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğini bildiklerini göstermektedir. Klarnet çalmada ya da herhangi bir nefesli çalgı çalmada, crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi desteğini kullanmak, bu konunun zorlanmadan başarılmasını sağlar. Klarnet eğitimi için, bu konunun tüm öğrenciler tarafından biliniyor olması çok önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.17. Klarnet öğrencilerinin entonasyonun sağlanmasında diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	6	33
Büyük Ölçüde	10	56
Kısmen	2	11
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.17’de, klarnet öğrencilerinin entonasyonun sağlanmasında 6’sının (% 33) ‘‘tamamen’’, 10’unun (% 56) ‘‘büyük ölçüde’’ ve 2’sinin (%11) ‘‘kısmen’’ diyafram nefesi kullanma gereksinimi duydukları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının, kısmen ve üstünde, entonasyonun sağlanmasında diyafram nefesi kullanma gerekliliği duyduklarını göstermektedir. Entonasyonun sağlanması, klarnetin kendi içinde ses uyumunun olması için diyafram nefesi kullanmak, hava desteğini doğru uygulamak bakımından önemlidir. Klarnet öğrencilerinin tamamının bu konuda olumlu ve doğru düşünmesi, klarnet eğitimi için olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.18. Klarnet öğrencilerinin ff ve fff notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	14	78
Büyük Ölçüde	4	22
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.18’de, klarnet öğrencilerinin, ff ve fff notalarda 4’ünün (% 78) ‘‘tamamen’’, 4’ünün (% 22) ise ‘‘büyük ölçüde’’ diyafram nefesi kullanma gerekliliği olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin, tamamının, büyük ölçüde ve üstünde ff ve fff notalarda diyafram kullanılması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Ff ve fff notalar yoğun diyafram nefesi desteği gerektiren yüksekliklerdir ve klarnet eğitimi açısından, tüm öğrencilerin bu gerekliliğe katılmaları çok önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.19. Klarnet öğrencilerinin pp ve ppp notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	10	55
Büyük Ölçüde	5	28
Kısmen	3	17
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.19’da, klarnet öğrencilerinin, pp ve ppp notalarda 10’unun (% 55) ‘‘tamamen’’, 5’inin (% 28) ‘‘büyük ölçüde’’ ve 3’ünün (% 17) ‘‘kısmen’’ diyafram nefesi kullanmanın gerekli olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının kısmen ve üstünde pp ve ppp notalarda diyafram kullanılmasının gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ses rengini ve temiz ses anlayışını bozmadan pp ve ppp notaları klarnette üfleyebilmek için, diyafram destekli ses üretmek çok önemlidir ve gereklidir. Öğrencilerin tamamının bu konunun gerekliliğine katılmaları klarnet eğitimi açısından çok önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.20. Klarnet öğrencilerinin sfz. Ve aksan yaparken diyafram kullanma gereksinimi dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	8	44
Büyük Ölçüde	7	39
Kısmen	3	17
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.20’de, klarnet öğrencilerinin sfz ve aksan yaparken 8’inin (%44) ‘‘tamamen’’, 7’sinin (% 39) ‘‘büyük ölçüde’’ ve 3’ünün (% 17) ‘‘kısmen’’ diyafram kullanma gerekliliği olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının kısmen ve üstünde, sfz ve aksan yaparken diyafram kullanma gerekliliği duyduklarını göstermektedir. Ses güzelliğini ve entonasyonu bozmadan sfz ve aksan yapabilmek için, diyafram desteğini kullanmak gerekmektedir. Klarnet öğrencilerinin tamamının bu konuda diyafram gerekliliğinin varlığını düşünmeleri, klarnet eğitimi için olumlu ve önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.21. Klarnet öğrencilerinin, klarnet çalarken doğru nefes tekniği kullanmamanın vücutta kasılmalara ve aşırı yorulmaya sebep olabileceğini düşünme düzeyleri

Dereceler	f	%
Tamamen	11	61
Büyük Ölçüde	4	22
Kısmen	2	11
Çok Az	1	6
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.21’de, klarnet öğrencilerinin 11’inin (% 61) ‘tamamen’, 4’ünün (% 22) ‘büyük ölçüde’, 2’sinin (% 11) ‘kısmen’ ve 1’inin (% 6) ‘çok az’, klarnet çalmada doğru nefes tekniği kullanmamanın vücutta kasılmalara ve aşırı yorulmalara sebep olabileceğini düşündükleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamına yakının, kısmen ve üstünde, klarnet çalarken vücutta kasılma ve aşırı yorulma yaşamamak için diyafram nefesi kullanmanın gerekli olduğunu, 1 öğrencinin ise çok az gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Doğru nefes tekniği kullanımı, klarnette ve tüm üflemeli çalgılarda rahat bir çalış için çok önemli ve gereklidir. Rahat bir çalış ise aşırı yorulmayı ve vücutta kasılmaları ortadan kaldırmak konusunda önemli bir paya sahiptir. Klarnet öğrencilerinin tamamına yakının bu konuda bilgi sahibi olmaları klarnet eğitimi açısından önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.22. Klarnet öğrencilerinin, klarneti üflerken boğazlarının kasıldığını, daraldığını ya da gerildiğini hissetme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	3	16,5
Kısmen	7	39
Çok Az	3	16,5
Hiç	5	28
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.22’de, klarnet öğrencilerinin 3’ünün (% 16,5) ‘‘ büyük ölçüde’’, 7’sinin (% 39) ‘‘kısmen’’, 3’ünün (% 16,5) ‘‘çok az’’ klarnet üflerken boğazlarının kasıldığını, daraldığını ya da gerildiğini hissettikleri, 5’inin (% 28) ‘‘hiç’’ bu hisleri yaşamadıkları görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük bir bölümünün çok az, kısmen ve büyük ölçüde klarneti üflerken boğazlarının kasıldığını, daraldığını ya da gerildiğini hissettiklerini göstermekte, diğer bölümünün ise bu hisleri hiç yaşamadıklarını göstermektedir. Klarnet çalma anında diyafram desteğinin doğru ve etkili bir yansımasını görmek için, çalıcının boğazını kastığını, daralttığını ya da gerdiğini düşünmemesi gerekmektedir. Bulgular çoğunluğunun olumsuz bir boğaz durumu yaşamadığını göstermektedir ancak diğer bölümünün bu durumu yaşadığından öğrencilerinin bilgilendirilmeleri klarnet eğitimi açısından önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.23. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları ağızlığın diyafram nefesi kullanmayı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	3	17
Büyük Ölçüde	7	39
Kısmen	4	22
Çok Az	2	11
Hiç	2	11
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.23'te, klarnet öğrencilerinin, kullandıkları ağızlığın diyafram nefesi kullanmayı 3'ünün (% 17) 'tamamen', 7'sinin (% 39) 'büyük ölçüde', 4'ünün (% 22) 'kısmen', 2'sinin (% 11) 'çok az' olumlu ya da olumsuz etkilendikleri, 2'sinin (% 11) ise 'çok az' etkilendikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun, çok az ve daha üstünde, kullandıkları ağızlığın, diyafram nefesi kullanmayı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşündüklerini göstermekte, diğer bölümünün ise hiç etkilenmediklerini düşündüklerini göstermektedir. Ağızlığın kaliteli olmayışı, vücuttan diyafram yardımıyla gönderilen havanın klarnete sağlıklı gidişini engeller ve bir klarnetçinin sağlıklı üfleyebilmek için, iyi bir ağızlığa sahip olması gerektiğini bilmesi çok önemlidir. Yukarıdaki veriler, öğrencilerin çoğunluğunun bu konuyu biliyor olmaları bakımından önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.24. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları kamışın diyafram nefesi kullanmalarını olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri

Dereceler	F	%
Tamamen	6	33
Büyük Ölçüde	9	50
Kısmen	1	6
Çok Az	2	11
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.24'te, klarnet öğrencilerinin, kullandıkları kamışın diyafram nefesi kullanmalarını 6'sının (% 33) "tamamen", 9'unun (% 50) "Büyük ölçüde", 1'inin (% 6) "kısmen" ve 2'sinin (% 11) "çok az" olumlu ya da olumsuz etkiyeceğini düşündüklerini göstermektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının, çok az ve üstünde, kullandıkları kamışlardan, diyafram nefesi kullanmak bakımından olumlu ya da olumsuz etkilendiklerini göstermektedir. Klarnet çalmada kamış, çok önemli bir parçadır ve çalıcıya göre oluşluğu ve kaliteli oluşu çalışması hem rahatlatır hem de diyafram nefes kullanmak isteyen bir çalıcının özgürce çalabilmesine olanak sağlar. Klarnet öğrencilerinin tamamının bu konuyu biliyor oluşları, onların klarnet kamışı seçme konusunda dikkatli davranacaklarını düşündüreceğinden, klarnet eğitimi için olumlu ve önemli bir durumdur.

Çizelge 3.2.25. Klarnet öğrencilerinin, kullandıkları klarnetin marka ve modelinin diyafram nefesi kullanmalarını olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	5	28
Büyük Ölçüde	6	33
Kısmen	5	28
Çok Az	2	11
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.25'te, öğrencilerinin, kullandıkları klarnetin marka ve modelinin diyafram nefesi kullanmayı 5'inin (% 28) "tamamen", 6'sının (% 33) "büyük ölçüde", 5'inin (% 28) "kısmen" ve 2'sinin (% 11) "çok az" olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşündüklerini göstermektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamının, çok az ve üstünde, kullandıkları klarnetin marka ve modelinin diyafram nefesi kullanmayı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşündüklerini göstermektedir. Klarnetin marka ve modelinin çok çok iyi

olmasa da en azından çalınabilir düzeyde kaliteli olması, klarnet çalıcısının kendisinden kaynaklanan bir olumsuz durumu yoksa, normal bir çalış sergilemesine olanak sağlayacaktır. Ancak klarnetin çok eski ve kullanılamaz halde oluşu ya da kalitesiz oluşu sebebiyle ortaya çıkabilecek olumsuzluklar çalıcıyı doğru nefes tekniği kullanmaktan alıkoyabileceğinden, öğrencilerin tamamının bu konuda bilinçli olmaları klarnet eğitimi açısından önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.26. Klarnet öğrencilerinin, şimdiye kadar aldıkları bireysel ses eğitimi ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanmalarına olumlu etkileri olduğunu düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	4	22
Büyük Ölçüde	8	44
Kısmen	3	17
Çok Az	1	6
Hiç	2	11
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.26’da, klarnet öğrencilerinin, şimdiye kadar aldıkları bireysel ses ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanmalarına 4’ünün (% 22) ‘tamamen’, 8’inin % 44) ‘büyük ölçüde’, 3’ünün (% 17) ‘kısmen’, 1’inin (% 6) ‘çok az’ olumlu etkileri olduğunu düşündükleri, 2’sini (% 11) ise ‘hiç’ olumlu etkileri olduğunu düşünmediği görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, çok az ve üstünde, şimdiye kadar aldıkları bireysel ses eğitimi ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanmalarına olumlu etkileri olduğunu düşündükleri görülmekte, diğerlerinin ise hiç olumlu etkileri olduğunu düşünmedikleri görülmektedir. Güçlü bir diyafram nefesinin nefesli çalgı çalmaya ve şan-koro derslerine olumlu etkileri mutlaka vardır. Bireysel ses ve

koro dersinde öğrenilen diyafram nefesi kullanımı, en azından diyafram nefesinin ne olduğunu öğretmesi bakımından önemli olduğu için, öğrencilerinin büyük çoğunluğunun bu etkiyi yaşamaları, klarnet eğitimi açısından önemli ve olumlu bir durumdur.

Çizelge 3.2.27. Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi tekniğini doğru kullanabildiklerini düşünme dereceleri

Dereceler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	6	33
Kısmen	11	61
Çok Az	1	6
Hiç	-	-
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.2.27’de, klarnet öğrencilerinin 6’sının (& 33) ‘büyük ölçüde’, 11’inin (% 61) ‘kısmen’ ve 1’inin (% 6) ‘çok az’ diyafram nefesi tekniğini doğru kullandıklarını düşündükleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin tamamına yakınının kısmen ve büyük ölçüde, diyafram nefesi tekniğini doğru kullanabildiklerini düşündüklerini, diğer çok az bölümünün ise çok az kullanabildiklerini düşündüklerini göstermektedir. Çoğunluğunun bu tekniği kullanabildiğini düşünmesi, klarnet eğitimi için çok önemli ve olumlu bir durumdur.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 3.3.1. Uzmanların, öğrencilerin güçlü nefes alabilmelerine yönelik görüşleri

Durum	f	%
Güçlü nefes alabiliyor.	7	39
Güçlü nefes alamıyor.	11	61
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.1’de uzmanların, öğrencilerin 7’sinin (% 39) güçlü nefes alabildiğini, 11’inin ise güçlü nefes alamadığını gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun güçlü nefes alamadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.2. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi yardımıyla crescendo-decrescendo yapabilmelerine yönelik görüşleri

Durum	f	%
Diyafram nefesi desteğini düşük ses yüksekliğinden, yüksek ses yüksekliğine çıkıp inerken kullanabiliyor.	6	33
Diyafram nefesi desteğini düşük ses yüksekliğinden, yüksek ses yüksekliğine çıkıp inerken kullanamıyor.	12	67
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.2’de, uzmanların, klarnet öğrencilerinin 6’sının(% 33) diyafram nefesi desteğini crescendo ve decrescendo yaparken kullanabildiklerini, 12’sinin (% 67) kullanamadıklarını gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi desteğini kullanamadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.3. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi-staccato işbirliğini gerçekleştirebilmelerine yönelik görüşleri

Durum	f	%
Nefes desteğini, staccato yaparken kullanabiliyor, staccatoları düzgün.	4	22
Nefes desteğini, staccato yaparken kullanamıyor, staccatoları düzgün değil.	14	78
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.3'te uzmanların, klarnet öğrencilerinin 4'ünün (% 22) staccato yaparken diyafram nefesi desteğini kullanabildiklerinden düzgün olduğunu, 14'ünün (% 78) kullanmadıklarından düzgün olmadığını gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun staccato yaparken diyafram nefesi desteğini kullanmadıklarını ve düzgün staccato yapamadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.4. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi-ince ses işbirliğini gerçekleştirebilmelerine yönelik görüşleri

Durum	F	%
Diyafram nefesi desteğini ince seslerde kullanabiliyor, pesleşmiyor.	7	39
Diyafram nefesi desteğini ince seslerde kullanamıyor, pesleşiyor.	11	61
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.4'te, uzmanların, Klarnet öğrencilerinin 7'sinin (% 39) diyafram nefesi desteğini ince seslerde kullandıklarını ve pesleşmediklerini, 11'inin ise (% 61) kullanmadıklarını ve pesleştiklerini gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun diyafram nefesi desteğini ince seslerde kullanmadıklarını ve bu sebeple pesleştiklerini göstermektedir.

Çizelge 3.3.5. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi-legato işbirliğini gerçekleştirebilmelerine yönelik görüşleri

Durum	f	%
Diyafram nefesi desteğini legato çalışlarda kullanabiliyor, sorun yaşamıyor.	11	61
Diyafram nefesi desteğini legato çalışlarda kullanamıyor, sorun yaşıyor.	7	39
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.5'te uzmanların, klarnet öğrencilerinin 11'inin (% 61) diyafram nefesi desteğini legato çalışlarda kullanabiliyor ve sorun yaşamıyor olduklarını, 7'sinin (% 39) kullanamıyor ve sorun yaşıyor olduklarını gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular, klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun legato çalışlarda diyafram nefesi desteğini kullanabildiklerini ve sorun yaşamadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.6. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi-oktav geçişi işbirliğini gerçekleştirebilmelerine yönelik görüşleri

Durum	F	%
Diyafram nefesi desteğini oktav geçişlerinde kullanabiliyor.	7	39
Diyafram nefesi desteğini oktav geçişlerinde kullanamıyor.	11	61
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.6'da uzmanların, klarnet öğrencilerinin 7'sinin (% 39) diyafram nefesi desteğini oktav geçişlerinde kullanabildiklerini, 11'inin (% 61) kullanamadıklarını göstermektedir.

Bu bulgular klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun diyafram nefesi desteğini oktav geçişlerinde kullanamadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.7. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi-entonyon işbirliğini gerçekleştirebilmelerine yönelik görüşleri

Durum	F	%
Diyafram nefesi desteğini entonyonu sağlamada kullanabiliyor, entonyonu düzgün.	7	39
Diyafram nefesi desteğini, entonyonu sağlamada kullanamıyor, entonyonu düzgün değil.	11	61
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.7’de uzmanların, klarnet öğrencilerinin 7’sinin (% 39) diyafram nefesi desteğini entonyonu sağlamada kullanabildiği ve entonyonunun düzgün olduğunu, 11’inin (% 61) kullanamadıklarını ve entonyonlarının düzgün olmadığını gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun diyafram nefesi desteğini entonyonu sağlamada kullanamadıklarını göstermekte ve entonyonlarının düzgün olmadıklarını göstermektedir.

Çizelge 3.3.8. Uzmanların, öğrencilerin diyafram nefesi gücü yerine dudaklara yüklenip yüklenmemelerine yönelik görüşleri

Durum	f	%
Diyafram nefesini kullanıyor, dudaklarına yüklenmiyor.	7	39
Diyafram nefesini kullanmıyor, dudaklarına yükleniyor.	11	61
TOPLAM	18	100,00

Çizelge 3.3.8’de uzmanların, klarnet öğrencilerinin 7’sinin (% 39) diyafram nefesi kullandıklarını, dudaklarına yüklenmediklerini ve 11’inin (& 61) ise diyafram nefesi kullanmayıp, dudaklarına yüklediklerini gözlemledikleri görülmektedir.

Bu bulgular klarnet öğrencilerinin çoğunluğunun diyafram nefesi kullanmak yerine dudaklarına yüklendiklerini göstermektedir.

3.4. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

- Öğrencilerin % 100'ü crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtirken, uzmanlar; öğrencilerin % 63'ünün bu konuda diyafram nefesi kullanmadıklarını gözlemlemişlerdir.
- Öğrencilerin % 82'si staccato yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtirken, uzmanlar; öğrencilerin %78'inin bu konuda diyafram nefesi kullanmadıklarını gözlemlemişlerdir.
- Öğrencilerin % 83'ü tiz notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtirken, uzmanlar; öğrencilerin %61'inin bu konuda diyafram nefesi kullanmadıklarını gözlemlemişlerdir.
- Öğrencilerin % 89'u entonasyonu sağlamada diyafram nefesi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtirken, uzmanlar; öğrencilerin %61'inin bu konuda diyafram nefesi kullanmadıklarını gözlemlemişlerdir.
- Öğrencilerin % 83'ü tiz notalarda diyafram nefesi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtirken, uzmanlar; öğrencilerin %61'inin bu konuda diyafram nefesi kullanmadıklarını gözlemlemişlerdir.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇ

Bu bölümde, bulgular ve bulguların yorumlanmasına dayalı olarak erişilebilen sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda oluşturulup, geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Türkiye'deki üniversitelerin, eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi müzik eğitimi anabilim dallarında klarnet öğrenimi gören öğrenci sayısı tespit edilmiş ve bunlardan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D.'nda, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D.'nda ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D.'nda öğrenim gören 18 öğrenciye anket uygulanmıştır. Aynı öğrencilere, klarnetle çeşitli gam dizileri, uzun ses çalışmaları etüt ve eserler çaldırılmış ve bunlar kameraya kayıt edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlar şunlardır;

1. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu araştırma ile sınırlı olmak 18 klarnet öğrencisinin % 39'u bay, % 61'i bayan öğrencilerden oluşmaktadır. Klarnet öğrencilerinin % 6'sı lisans 1, % 22'si lisans 2, % 39'u lisans 3 ve % 33'ü lisans 4 öğrencilerinden oluşmakta ve % 67'si Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, % 16'sı normal lise, % 11'i meslek lisesi ve % 6'sı konservatuvarın lise bölümü mezunudur. Öğrencilerin % 83'ü lisans öncesi klarnet eğitimi almamış, % 17'si almıştır ve % 83'ü klarneti alan çalgısı olarak kendi isteğiyle, % 17'si ise öğretmenin tavsiyesi ile seçmiştir. Öğrencilerin tamamı Vandoren marka kamış kullanmakta, % 60'ı Vandoren marka ağızlık, %17'si Conductor marka ağızlık, % 11'i Buffet marka ağızlık, % 6'sı Selmer marka ağızlık, % 6'sı Lokto marka ağızlık kullanmakta olup, kullandıkları klarnetlerin % 54'ü Buffet marka, % 6'sı Leblanc, Lokto, Selmer, ve Yamaha marka ve % 22'si Conductor markadır. Bu bulgular bize öğrencilerin çoğunlukla Vandoren marka ağızlık ve Buffet marka klarnet kullandıklarını göstermektedir.

2. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin ankette verdikleri yanıtlardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlara göre % 88,5'i klarnet eğitimi almaya başlamadan önce diyafram nefesi konusundaki bilgi düzeyleri kısmen ve üstündedir. Öğrencilerin % 94'ü ilk derslerden itibaren diyafram nefesi konusundaki genel bilgileri öğrenmeye başlamışlardır ve % 84'ü öğretmenleriyle diyafram nefesini geliştirici vücut egzersizleri yapmışlardır. Öğrencilerin % 83'üne öğretmenleri göstererek doğru nefes alma tekniğini anlatmışlardır ve yine öğretmenleri % 83'üne klarneti çalarak diyafram nefesinin klarnette sağlayacağı olumlulukları göstermişlerdir. % 100'ü öğretmenlerinin diyafram nefesini etkili kullandığını düşünen öğrencilerin yine % 100'ü klarnette güzel, doğru ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine katılıyorlar. Klarnet çalmaya başlamadan önce çalgısız nefes açma egzersizlerini yoğunlukla yapan öğrenciler % 44,5 oranındayken çok az ya da hiç yapmayanların oranı % 33,5'tir. Uygulama oranı her ne kadar düşük olsa da bu egzersizlerin çalışmaları yoğunlukla olumlu etkilediğini düşünenler % 83'lük büyük bir dilime sahiplerdir. Klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri % 83'ü kısmen ve üstünde yeterli bulan klarnet öğrencilerinin çok önemli diğer bir soruya ilişkin yanıtlarından çıkan sonuca göre % 39'u nefes alırken vücutlarını hiç yükseltmiyorlar ve % 61'i omuzlarını yükseltiyorlar. Öğrencilerin tamamı çeşitli seviyelerde de olsa karın çevrelerinin nefes alma anlarında şiştiğine belirtmişlerdir ve yine tamamı, çeşitli seviyelerde vücutlarına aldıkları nefesi kontrollü olarak kullanabildiklerini düşünüyorlar. Klarnet öğrencilerinin % 94'ü staccato yaparken, % 100'ü tiz notalarda, % 100'ü crescendo ve decrescendo yaparken, % 100'ü entonasyonun sağlanmasında, % 100'ü ff ve fff notaları çalmada, % 100'ü pp ve ppp notaları çalmada, % 100'ü sfz ve aksan yaparken diyafram nefesi kullanma gereksinimi hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 100'ü doğru nefes tekniği kullanarak vücutta aşırı yorulma ve kasılmaların engellenebileceğini düşünürken % 72'si klarnet çalarken boğazlarının kasıldığını, gerildiğini ya da daraldığını hissetmekteledir. Klarnet öğrencilerinin % 89'u kullandıkları ağızlığın, % 100'ü kullandıkları kamışın, % 100'ü kullandıkları klarnetin marka ve modelinin diyafram nefesi kullanmayı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünüyor. Öğrencilerin % 89'u bireysel şan ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanabilmeyi olumlu etkilediğini düşünüyorlar. Klarnet öğrencilerinden, diyafram nefesi tekniğini büyük ölçüde doğru kullanabildiklerini düşünenlerin oranı % 33, kısmen doğru kullanabildiklerini düşünenlerin oranı % 61 ve çok az doğru kullanabildiğini düşünenlerin

oranı % 6'dır. Yani bu sonuca göre, diyafram nefesini tamamen doğru kullanabildiğini belirten bir öğrenci olmamıştır.

3. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Uzmanlar aşağıda belirtilecek olan sonuçları iki seçenekte ele almışlardır. Uzmanlara göre öğrencilerin % 61'i güçlü nefes alamıyor, % 67'si diyafram nefesi desteğini düşük ses yüksekliğinden, yüksek ses yüksekliğine çıkıp inerken kullanamıyor, % 78'i nefes desteğini, staccato yaparken kullanamıyor, staccatoları düzgün değil, % 61'i diyafram nefesi desteğini ince seslerde kullanamıyor, pesleiyor, % 61'i diyafram nefesi desteğini legato çalışlarda kullanabiliyor, sorun yaşamıyor, % 61'i diyafram nefesi desteğini oktav geçişlerinde kullanamıyor, % 61'i diyafram nefesi desteğini, entonasyonu sağlamada kullanamıyor, entonasyonu düzgün değil, % 61'i diyafram nefesini kullanmıyorlar ve dudaklarına yükleniyorlar.

4. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Anket sonuçları incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun öğretmenleriyle diyafram nefesi konusunda çalışmalar yaptıkları, diyafram nefesi konusunda bilgili oldukları, vücuda doğru nefes almayı bildikleri, nefesi nasıl kullanmaları konusunda bilgili oldukları gibi; klarnette diyafram nefesi konusunda olumlu ve önemli bir konumda oldukları görülmektedir. Ancak kamera kayıtları izlendiğinde anket sonuçları ve kamera kayıtları verileri arasında bir tutarsızlık görülmüştür. Teorik olarak bilinen konuların uygulamada üst düzeyde olmadığı görülmüştür. Araştırmanın sınırlılıklarında da belirtildiği gibi kayıtlar, öğrencilerin o gün sergiledikleri performanslardan oluşmaktadır. Heyecan faktörü veya yorgun olmak, ısınmadan üflemek gibi faktörler önemli etkiler oluşturabilir ancak kamera kayıtları izlenirken bu konular göz önünde bulundurulmuş, öğrenciler bu şekilde değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; klarnet öğrencileri genellikle, diyafram nefesi kullanma konusunda teorik bilgi donanımına sahiptirler ve öğretmenleri tarafından bilgilendirilmişlerdir. Ancak bu bilgileri uygulama düzeyinde, öğrenciler genel olarak başarısızdırlar ve çalışma eksikliği sebebiyle, diyafram nefesi kullanma konusunda gelişmemiş görünmektedirler.

4.2. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonucunda yapılan tespitlerin doğrultusunda, Türkiye’deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi müzik eğitimi anabilim dallarında sürdürülen klarnet eğitiminde, klarnet öğrencilerinin diyafram nefeslerini geliştirmeleri yönünde şu öneriler sunulabilir:

1. Klarnet öğrencilerinin diyafram nefesi kullanma düzeyleri geliştirilmelidir.
2. Öğrencilerin nefes alırken omuzlarının kalkmaması gerektiği ve buna dayalı olarak da üst ciğerlerini kullanmamaları gerektiği öğretilmelidir.
3. Klarnet öğrencilerinin, karın çevrelerine nefes almaları gerektiği ve karın bölgelerine aldıkları havayı verimli kullanmaları öğretilmelidir.
4. Klarnet öğrencilerine; entonasyonun sağlanmasında, staccatolarda, crescendo ve decrescendolarda, legato çalışlarda, oktav geçişlerinde diyafram nefesi kullanmanın zorunluluğu ve sağlayacağı rahatlık, anlatılmalı ve öğretilmelidir.
5. Kaliteli ağızlık kullanmayan öğrencilere, maddi olanakları çerçevesinde iyi ağızlıklar edinmeleri yönünde yönlendirmelerde bulunulmalıdır.
6. Klarnet öğrencilerinin kaliteli çalgı almaları teşvik edilmeli ve maddi olanakları çerçevesinde uzun yıllar kullanabilecekleri öğrenci modelleri almaları yönünde yönlendirilmelidirler.
7. Müzik öğretmeni adayı bu öğrencilere, klarnette rahat çalışma sahip olmaları sağlanmalı ve basit tonlarda yüksek teknik seviyesine ulaşmaları sağlanmalıdır.
8. Öğrencilerin daha çok çalışmaları sağlanmalı ve klarnette diyafram nefesinin gelişebilmesi için çok çalışmanın tek seçenek olduğu aşılmalıdır.
9. Öğrencilerin klarnete olan ilgi ve sevgilerinin arttırılması için ikili, üçlü, dörtlü oda müziği grupları oluşturmaları ve konserler vermeleri özendirilmelidir.
10. Öğrencilerin klarnette dudak gücünü zorlamak yerine diyafram nefesi gücünü kullanmaları gerekliliği öğretilmelidir.

11. Öğretmenler, öğrencilerin iyi bir nefes gücüne sahip olabilmeleri ve güçlü, güzel bir tona sahip olabilmeleri için; klarnet virtüözlerinin albümlerini ve videolarını dinlemelerini, izlemelerini önermelidir.

12. Öğrencilerin, omuzlarını yükseltmelerini engellemek için ayna karşısında çalışma yapmaları önerilmelidir.

13. Diyafram nefesi konusunda teorik bilgiye sahip olan öğrencilerin, vücutlarında ve üfleایشlerinde bu bilgiyi pratiğe dökmeleri için; çalışma anlarında diyafram nefesi ile ilgili uyarıcı notları duvara ilıştirmeleri önerilmelidir. Örnek: Bir a4 kağıdına ‘‘ HAVA’’ yazılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıksöz, M.A.(2008). **Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'ndaki Trompet Eğitiminde Nefes ve Diyafram Çalışmasının Enstrüman Başarısı Üzerindeki Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akpınar, M.(2001). **Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki Keman Öğretiminde Makamsal Ezgilerin Kullanılma Durumlar**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Başar, H. (2001). **Sınıf Yönetimi**. (İkinci Baskı). Ankara:Pegem Yayınevi.
- Brymer, J. (1976). **Clarinet**. (Third Edition)NewYork: Schirmer.
- Çağrı, S. (2006). **Avrupa'da ve Türkiye'de Klarnetin Tarihsel Gelişimi, Türk Müziği İcrasında Klarnet Çeşitlerinin Ses Sahaları ve Parmak Pozisyonları Bakımından Uygunluğunun İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dural, T. (2007). **Yan Flüt Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi ve Diyafram Nefesinin Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yan Flüt Dersi Öğretim Programlarındaki Yeri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müzik Öğretmenliği Anabilim, Ankara.
- Erol, İ.L. (1998). **Klasik Müziğe İlgi Duyanlar İçin Klavuz Kitap**. (Üçüncü Basım). Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.
- Fenmen, M. (1991). **Müzikçinin El Kitabı**. (Dördüncü Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Gelişim Hachette**. (1993). İstanbul: Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi Yayınları.
- Günden, S. (1977). **Genel Öğretim Bilgisi**. Ankara: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu, Eğitim Enstitüleri Ortak Dersler.
- Kaptan, S. (1989). **Bilimsel Araştırma ve Gözlem Teknikleri**. Ankara: Tekışık A.Ş.

- Kartal, M. (2008). **Nefes Teknikleri-Nefesin Sihirli Gücü.** (Birinci Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özay, S. (2005) **Viyola Öğretiminde Kullanılan Mazas Special Etudes op. 36 Metodunun Sağ El ve Sol El Teknikleri Yönünden İncelenmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztunç, A. (2005). **Üflemeli Çalgıcının Anatomisi.** (Birinci Basım) Bemol Müzik Yayınları, İstanbul: Bemol Müzik Yayınları.
- Pino, D. (1980). **The Clarinet and Clarinet Playing.** (12. Edition). NewYork: Dover Publications Inc.
- Salman, Y. (2006) **Klarinetin Mekanik Yapısı, Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi, Klarinet Repertuvarındaki Bazı Önemli Resital Eserleri: C. Saint-Saens "Sonata", F.Poulenc "Sonata", C.Debussy "Premiere Rhapsody", R.Schuman "Fantasiestück** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Say, A. (1985). **Müzik Ansiklopedisi.** (İkinci Basım, Cilt 4). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Say, A. (2001). **Müziğin Kitabı.** (Üçüncü Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2002). **Müzik Sözlüğü.** (Üçüncü Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2003). **Müzik Tarihi.**(Dördüncü Baskı) Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şen, N. (2008). **Türkiye’de Yöresel Müziklerde Klarnet Kullanımının İncelenmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TPBK. (2004). **Vücudunuz Ve Siz.** Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Uçan, A. (1994). **Müzik Eğitimi.** (Birinci Basım). Ankara: Müzik ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). **Müzik Eğitimi Temel Kavram-İlkeler ve Yaklaşımlar.** (Üçüncü Basım).Ankara: Evrensel Müzikeyi.

Uçan, A. (2002). **21. Yy. Başlarında Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü.** Uluslararası Avrupa’da Ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü Kongresi, Ankara

Uçan, A. (2005). **Müzik Eğitimi.** (Altıncı Basım). Ankara: Evrensel Müzikeyi

www.tellitlikeitis.files.wordpress.com/2008/12/clarinet.jpg adresine 24 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.aswlt.com/mockchal.jpg adresine 14 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.music.ed.ac.uk/euchmi/ugw/ucjdx096_s.jpg adresine 13 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.music.ed.ac.uk/euchmi/ugw/ucjdgg107_s.jpg adresine 14 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.music.ed.ac.uk/euchmi/ugw/ucjd4291R163.jpg adresine 14 Mart 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.sergio.jerezgomez.com/images/theobald.jpg adresine 14 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_257g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_261g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_268g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.bisgen.wordpress.com/category/klarinet/page/3/ adresine 19 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_263g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_265g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_256g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_249g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_271g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_245g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

http://www.buffet-crampon.com/files/products/product_97.jpg

www.grahamnasby.com/misc/images_concertband/alto-clarinete.jpg

www.allmansmusicbox.com/files/acl_242g.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.allmansmusicbox.com/files/acl_241.jpg adresine 22 Ocak 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

www.images.miretail.com/products/optionLarge/SelmerParis/552961.jpg adresine 22 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

http://www.sakintaekwondo.com/kisiselsay/Makaleler/nefes_alma.html. adresine 27 Nisan 2009 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://www.clarinet.org/Anthology1.asp?Anthology=8> adresine 22 Nisan 2010 tarihinde ulaşılmıştır.

EKLER

EK 1

TÜRKİYE'DEKİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALLARI TABLOSU

01	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğrt.Ana Bilim Dalı	Çanakkale
02	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğt. F. Müzik Öğretmenliği ABD	İzmir
03	Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğt.Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Tokat
04	Gazi Üniversitesi Gazi Eğt.Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Ankara
05	İnönü Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliğ ABD	Malatya
06	İzzet Baysal Üniversitesi Eğt.Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Bolu
07	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Trabzon
08	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	İstanbul
09	Muğla Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Muğla
10	Niğde Üniversitesi Eğt.Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Niğde
11	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Samsun
12	Pamukkale Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Denizli
13	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Burdur
14	Uludağ Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Bursa
15	Harran Üniversitesi Fen Ed. Fak. Müzik Öğretmenliği Bölümü	Şanlıurfa
16	Cumhuriyet Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Sivas
17	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Van
18	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Erzurum
19	Adnan Menderes Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Aydın
20	Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Balıkesir
21	Selçuk Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Konya
22	Erzincan Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Erzincan
23	Trakya Üniversitesi Eğt. Fak. Müzik Öğretmenliği ABD	Edirne

EK 2

David Pino'nun "The Clarinet and Clarinet Playing" Adlı Kitabından, Nefes İle İlgili Bölümün Çevirisi

Klarnet çalmada ya da diğer üflemeli çalgılarda en önemli husus çalıcıdaki rahatlığın (relaxation) sağlanması durumudur. Bir çalıcı söz konusu rahatlığa kavuşana dek , problemleri daha sonra düzeltilmek üzere gelişecektir. Yıllardır kendini klarnete vermiş çalıcıların ya da yeteri kadar tecrübesi olmayan genç öğrencilerin gerçek rahatlığa ulaşmaları zaman alır ve bu durumu hızlandırmak için profesyonel çalıcılardan yardım almalılardır. Doğal yetenekli ve ümit verici genç bir öğrenci eğer rahat çalışma sahipse ve klarnet çalmakla ilgili diğer konularda da koordinasyonu varsa, muhtemelen aylar sonra ya da birkaç yıla kadar çok iyi bir klarnetçi olabilir. Hemen hemen hiç kimse her zaman bu rahat çalışma sahip olamayabilir ve bununla birlikte iyi klarnet çalabilmek için yıllarca zihnimizi ve beynimizi geliştirmemiz, çalıştırmamız gerekir. İdeal bir rahatlığa ulaşmak için ve bunun olgunlaşıp gelişebilmesi için zaman vermek gerekir.

Klarnet çalmada diğer en önemli durum klarnetin öncelikle ve son olarak bir üflemeli çalgı olduğudur: Demek istediğim şey üflemedir. Rahat çalmanın yanında üfleme klarnet çalmanın en önemli parçasıdır..

ÜFLEME

Bazı icracılar dudak pozisyonunun nefesin işlevinden daha önemli olduğunu düşünürler; bu bir hatadır çünkü ne kadar iyi olursa olsun hiçbir dudak pozisyonu veya hiçbir etken eğer kontrol altına alınmış bir üfleme yoksa bir sonuca, etkiye sahip olamaz. Dudak pozisyonu bir yandan hiçbir şeydir ama diğer yandan havanın çıkış kapısıdır ve bu kapı çok önemlidir, dürüst olmak gerekirse dudak pozisyonu yanlış olmazsa çıkan havanın doğru bir şekilde klarnete gitmesini sağlar. Fakat profesyonel bir çalıcı için dudak pozisyonu artık yalnızca bir çıkış kapısıdır. Hava ile ilişkili olan tek unsur dudak pozisyonu değildir. Gerçek şu ki üfleme dışındaki tüm unsurlar daha az önemlidir çünkü hepsi üfleme tabidir ve gücünü üflemeden alır.

Genel kuşku şudur ki , bazı çalıcılar tekniği üfleme kadar önemli ya da bundan daha önemli zannederler. Onlara şunu vurgularım ki teknik parmak hareketlerinde etki yaratır ancak üfleme tam olarak sağlanırsa bu sağlanır. Teknik, doğrusu iyi bir üflemin ardından gelen bir konudur.

Dil vurmak üfleme kadar önemli olabilir mi? Dil vurmak klarnet çalmada en az öneme sahip konulardan biridir. Bir klarnetçi doğru üfleme yapamıyorsa neyi artiküle edebilir?

Üfleme klarnetin müzik yaşamının nefesidir. Dil vurma teknik , dudak pozisyonu bu müzikal yaşamın literatürüdür.

Klarnet çalmada çalıcının üfleyişi keman çalıcısının yayıyla karşılaştırılabilir. Eğer yayın teller üzerinde bir uçtan bir uca mesafesi, ton anında yeteri kadar güçlü, büyük değilse kemandan gelen ses çok küçük ve güçsüz olacaktır. Böyle bir ton acı çeker gibi duyulur ve dinleyeni içtenlikle ağlatır. Klarnetçi nefesini yay gibi düşünmeli ve kullanmalıdır. Bir klarnetçiye doğru üfleyişi sağlamayı başarmak konusu öğretilirken subjektif olmak bilimsel disiplinle anlatmaktan daha iyidir. Kasların ne yaptığını anlatmak yerine nasıl hissettirdiğini bilmek daha önemlidir.

Çalıcının havayı kullanımının iki vasfı, niteliği vardır diye düşünülebilir; (1) baskı, basınç (değişmez) (2) hız (değişkendir).

Hava akışının basınçlı durumu, karın bölgesindeki hiç değişmeyen ve sabit bir değeri olan, çalıcının kaslarını çalıştırması yoluyla oluşan bir fiziksel durumdur. Müzisyenlerin genellikle ‘’ nefes desteği ‘’ şeklinde söz ettikleri , üflemeğe uygulanan kassal baskı – belki de profesyoneller için yeteri kadar iyi bir terimdir- bir öğretmenin öğrenciye destekle, havaya basınç yap demesi şeklinde anlatılmamalıdır çünkü bu hiç de açık bir ifade olmayacaktır.

Bazı klarnetçiler nefes baskısı konusunda yıllarca kafaları karışık hissetmişlerdir çünkü yüksek seste tiz bir notayı çalmadan, düşük seste pes bir notayı çalmaya geçerken, hava akışında bazı değişiklikler yapmanın kaçınılmaz olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu değişiklikleri çeşitli durumlarda tespit ettiklerinde ve bu değişiklikler onlara açıklanmadığında bu durum kötü müzikal sonuçlar doğurur. Bu durumda, üfleyişi destekleyen değişmeyen kassal baskının sürdürülmesi sırasında çalıcı aynı zamanda hava hızındaki belirli değişme miktarlarını da deneyimlemeli ve test etmelidir. Bu durumu anlamamanın en iyi yollarından biri, iki farklı ama eşit güçte yol aracının aralarındaki zorunlu güç hızı değişikliklerini karşılaştırmaktır.

Pes sesleri çalmak yeni dökülmüş asfaltı yola yapıştıran bir asfalt arabası gibidir. Yavaş hızda ama güçlüdür. Pes seslerde de böyle bir benzetme yapılabilir. Pes ve yumuşak tonlarda hava hızlıca hareket etmek zorunda değildir ve fakat güçlü hareket etmelidir.

Tiz ve yüksek sesteki notaların çalınması da yokuş aşağı hızla inen bir kamyonu benzetilebilir. Bir önceki araç kadar güçlü değildir ancak hızından dolayı aynı güce ulaşır. İşte tiz ve yüksek nuanstaki notaların çalınması da buna benzetilebilir.

Bu analoglar bana öğretme konusunda yardımcı olan ve kendi bulduğum fikirlerdir. Sonuç olarak her zaman için hız azaldıkça basınç artar ve hız arttıkça basınç azalır. Bunu öğrencilerin ilk başta uygulamaya çalışmaları güçtür. Ancak sonraları her durumda işe yarar.

Bir çalıcının üfleme destekleyen kasları iyi bir iş yaptığında kendini nasıl hisseder? Havayı içimize çekerken sanki ağzımızdan bir helyum pompasıyla hava gönderildiğini ve karnımızda bir balon olduğunu ve bunun aniden şişirildiğini düşünelim. Bu şişme anında öğrencilerin omuzlarının kalkmaması çok önemlidir. Balon şişirme fikri ve bu balonun üst tarafından bir baskı yapıyormuş hissi, bu havanın doğru zamanda dışarıya çıkarılmasını sağlamak konusunda yardımcı olacaktır.

Fark etmişsinizdir ki karın kaslarından bahsettim ama diyafram kaslarından hiç bahsetmedim. Çoğu öğrenci diyafram kasının hava akışını destekleyen bir kas olduğu görüşünü benimsemiş veya öğrenmiştir. Diyaframın ciğerlerin altındaki kas olduğu doğrudur. Ancak diyafram çalıcının doğrudan kontrol edebildiği bir kas da değildir. Diyafram yalnızca, kasların ortasından yukarı doğru ittirdiği bir kastır. Her halükarda eğer karnınızın havayı desteklemek konusunda bütün işi yaptığını düşünüyorsanız bu doğruyu yaptığınızı gösterir. Çalıcı tarafından göğsün genişletilmesi için bir efor sarf edilmemeli ve omuzlar yukarı kalkmamalı, bunların yanında boğazı germek, sıkmak engellenmelidir.

„Keith STEIN’in klarnet çalmakla ilgili kitabında nefesin bir ağırlığı vardır denir. Güzel! Eğer bir klarnetçi fen derslerinden atmosferdeki her cismin dünyamızda bir ağırlığı olduğunu hatırlarsa vücuduna aldığı havayı da aşağıya bırakması gerektiğini fark edecektir.

Üfleme her zaman kontrol altında tutulmalıdır ve havanın akışına istendiği yardımcı olmalı, istendiğinde engellenebilmelidir. Boğaz rahat, açık olmalı ve dudak pozisyonu ısırır gibi hava akışını kısıtlamamalıdır. Kontrol geliştirilmelidir ki çalıcı fazla hava göndermesin ve çok fazla hava göndermediğine emin olsun. Fazla hava ile çalma kontrolsüz ton kalitesine ve kalitesiz artikülasyona yol açacaktır.

Tüm bunların yanında bazen unuturuz ama nefes almanın asıl amacı vücudumuzun yaşamına devam etmesidir. Klarnet çalmak için nefes almak ise 2. derecede öneme sahiptir. Bazı öğrencilerin çalışları beni şaşkına çevirir. Birkaç cümle çalarlar ve

kendilerini bitkin halde bulurlar. Sonra hiç dirençli olmadıklarını düşünerek yakınırlar. Onlara vücudun nefesi yaşam için kullandığını ve soluk almaları onları gerçekten nefessiz bırakırsa vücutlarının isyan edeceğini söylerim. Bayat hava, cümlelerin sonlarında tamamıyla dışarı atılmalı ve taze havanın kontrolü için boşluk yakalanmalıdır. İyi bir oksijen kullanımı olmazsa, üfleme çalgılarda dudak pozisyonu ilk bozulacak şey olur. Deneyimlerime göre etkisiz soluk alma, teknik için hiç iyi bir şey değil çünkü çalıcı endişelenmeye başlar, -belki de bilinçaltından- bir dahaki nefesi ne zaman alacağım telaşına düşer ve notaları yanlış basmaya başlar.

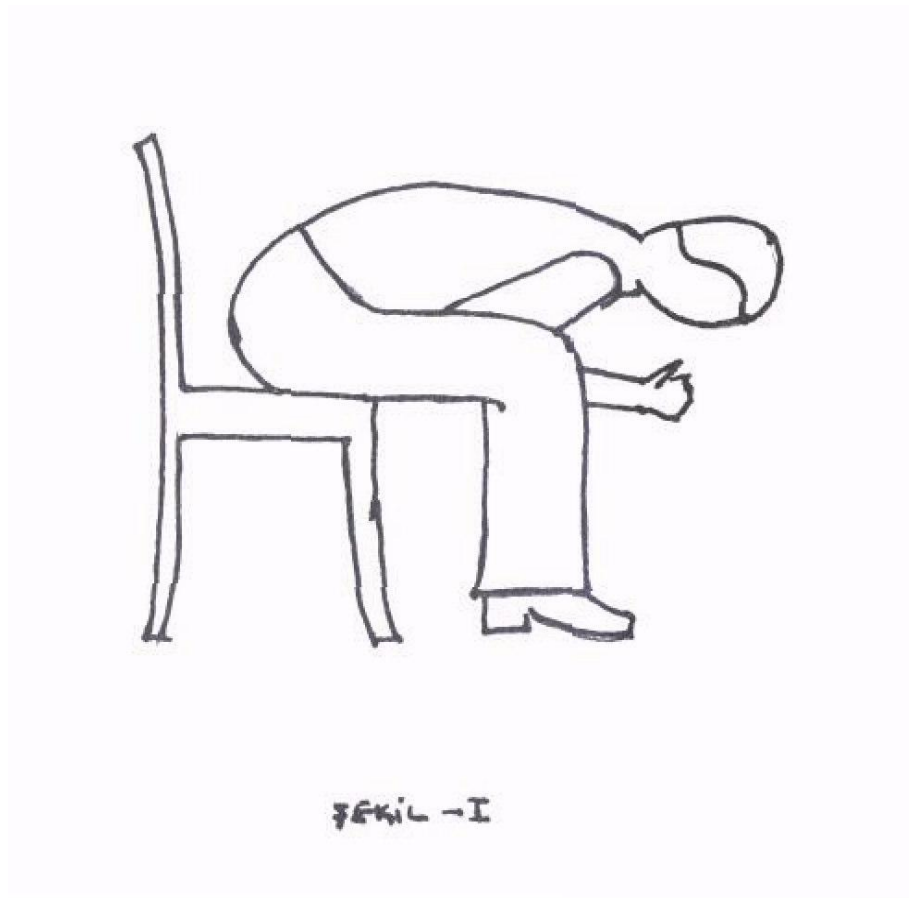
Düzensiz nefes almayı önlemenin bir yolu şudur. Cümleler arasındaki suslarda, örneğin bir vuruşluk bir susun ilk yarısında tüm nefes boşaltılmalı ve susun ikinci yarısında çok hızlıca ve uygun bir şekilde nefes alınmalıdır. Bu ritmik nefes alma şekli obuacıların da klarnetçiler gibi yaygınca kullandıkları bir sistemdir. Bunu deneyen klarnetçiler dirençlerinin çabucak geliştiğini fark edeceklerdir.

Üfleme ile ilgili final cümle: Düzenli nefes almada sandalyeye oturmak veya bacak bacak üstüne atarak oturmak veya bacakların üzerine eğilerek oturmak çok engelleyicidir. Çalıcının bacakları kesinlikle nefes alma organlarıyla çok yaklaşmamalıdır. Bacaklarını nereye koyduğunun ya da arka tarafının nerede durduğunun bir önemi yoktur. Ama eğer nefes alma kaslarını engelliyorsa o zaman sorun vardır. Çalıcının fiziksel konforu önemlidir ve onu direkt olarak etkileyecek bir şeydir bu ve relax olması zaten çok önemlidir.

EK 3

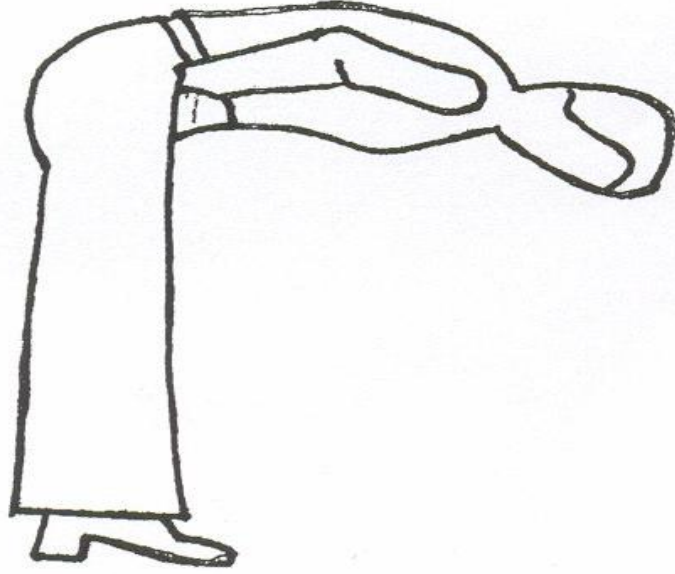
DERS DIŞINDA YAPILABİLECEK NEFES ÇALISMALAR

1.ÇALISMA: Bir sandalyenin üstüne dayanmadan dik olarak oturulur. Sonra eller avuç içleri birbirine değecek şekilde kenetlenir. Kollar göğüs kafesine değecek biçimde kırılır. Dirseklerin birbirine değmesine dikkat edilir. Vücudun üst kısmı öne doğru eğilir. Kollar ve bacaklar fazla açık olmamalıdır.

Bu pozisyondayken ağızdan nefes alınır. Hava akciğerlerin her yerinde hissedilmelidir. Bu çalışma en az 10 defa tekrarlanmalıdır. Çalışma uzun süreli olmamak kaydıyla sık sık tekrar edilerek, akciğerlerin tamamen hava ile dolmasına ve özellikle omuzların hiç kaldırılmamasına dikkat edilmelidir.

2.ÇALISMA: Ayakta durulur eller kalçaların üzerine konup, başparmak sırtta kaburgaların hizasında durur. Diğer 4 parmak karına doğru gerilir ve sonra vücudun belden yukarısı bacaklar arasında 90 derecelik açı yapacak şekilde eğilme sağlanır.

FARKIL II

Bu pozisyondayken ağızdan nefes alınıp verilir ve daha önceki gibi akciğerler hava ile doldurulur. Parmaklarımızın arasındaki açının nefes alıp verirken genişleyip daralmasına dikkat etmeliyiz. Çalışmalar ilerledikçe karın kaslarının geliştiği hissedilecektir.

EK 4

GENEL AÇIKLAMALAR

Anketin niteliği ve yanıtlandırılmasına ilişkin açıklama:

Bu anket Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bölümü’nde yapılmakta olunan “ Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Klarnet Öğrencilerinin Diyafram Nefesi Kullanma Durumları” adlı Yüksek lisans tezi ile ilgili verilerin bir kısmını elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma; Klarnet öğrencilerinin diyafram kullanma düzeyleri ve geliştirme yöntemlerinin araştırılmasına ve irdelenmesine yönelik olarak hazırlanmıştır.

Anket, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Klarnet öğretim elemanları ile lisans ve yüksek lisans klarnet öğrencilerine yönelik olarak hazırlanmıştır.

Anket; seçmeli, doldurmalı ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Değerlendirme kolaylığı sağlaması amacıyla, soruların çoğunda beş kademeli dereceleme ölçeği kullanılmış ve seçenekler için ölçek değerleri “ Tamamen, Büyük Ölçüde, Kısmen, Çok Az, Hiç” olarak belirlenmiştir. Bu sorularda size en uygun gelen seçeneğe ilişkin kutucuğun içine (x) işareti koyarak işaretlemeyi yapınız ve lütfen hiçbir soruyu yanıtızsız bırakmayınız.

Ankette elde edilen yanıtlar yalnız bu araştırma için kullanılacak olup, anketi yanıtlayanlara ilişkin her türlü bilgi gizli tutulacaktır.

İlginiz yardımlarınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Araştırmacı

Harun Keskin

KLARNET ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ANKET SORULARI

BÖLÜM I

Kişisel Bilgiler:

1- Okumakta olduğunuz müzik eğitimi bölümünün adını yazınız. (Lütfen üniversite ve fakülte adıyla belirtiniz.)

.....
...

2-Cinsiyetiniz   ( ) Bay   ( ) Bayan

3-Kaçıncı sınıftasınız?

.....
.....

4-Mezun olduğunuz lise nedir?

( ) Normal Lise   ( ) Meslek Lisesi   ( ) Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

( ) Diğer.Lütfen ismini

yazınız.....

5-Müzik bölümüne girmeden önce klarnet eğitimi aldınız mı? Aldıysanız nerede nasıl ve ne kadar süre klarnet eğitimi aldığınızı lütfen belirtiniz.

( ) Evet   ( ) Hayır

.....
.....

6- Klarneti alan çalgı olarak nasıl seçtiniz?

( ) Kendi isteğimle seçtim.

( ) Öğretmenimin tavsiyesi ile seçtim.

( ) Seçmeye zorunlu tutuldum.

( ) Diğer.(Lütfen

belirtiniz).....

7-Ne marka ve kaç numara kamış

kullanıyorsunuz?.....

8-Ne marka ağızlık ve bilezik kullanıyorsunuz özellikleri ile

belirtiniz.....

.....

.....

9-Ne marka ve model klarnet

kullanıyorsunuz?.....

.....

BÖLÜM II

“Klarnet’te Diyafram Nefesi” Konusuna İlişkin Sorular:

1-Klarnet eğitimi almaya başlamadan önce diyafram nefesi kullanımı konusunda bilginiz ne ölçüdeydi?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

2-Diyafram nefesinin ne olduğunu, diyafram nefesi kullanmayı ve geliştirmeyi ilk derslerinizden itibaren öğrenmeye başladınız mı?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

3- Öğretmeninizle diyafram kasını geliştirici vücut egzersizleri yaptınız mı?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

4-Öğretmeniniz vücuda, doğru nefes alınmasını, kendisi de uygulayarak gösterdi mi?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

5-Öğretmeniniz, kendisi klarnetini çalarak diyafram nefesi kullanmanın klarnette yol açacağı olumlu değişiklikler ile ilgili ayrıntılı ve örneklemeli bilgiler verdi mi?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

6-Öğretmeninizin diyafram nefesini etkili kullandığını düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

7-Klarnette güzel, doğru ve etkili bir ton elde etmek için diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğine katılıyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

8-Klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız nefes açma çalışmaları yapar mısınız?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

9-Klarnet üflemeye başlamadan önce çalgısız yapılan nefes açma egzersizlerinin, çalışmaları olumlu etkilediğini/etkileyebileceğini düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

10- Klarnet eğitiminde diyafram nefesini geliştirici alıştırma ve etütleri yeterli buluyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

11-Klarnet çalışmalarınızda nefesinizi alırken omuzlarınız yükselir mi?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

12-Klarnet çalışmalarınızda nefesinizi alırken karın çevreniz şişer mi?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

13-Klarnet çalışmalarınızda vücudunuza aldığınız nefesi kontrollü olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

14-Staccato yaparken diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

15-Tiz notaların çalınmasında diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

16-Crescendo ve decrescendo yaparken diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

17-Entonasyonunun sağlanmasında diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

18-Ff ve fff notalarda diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

19-Pp ve ppp notalarda diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

20-Sfz ve aksan yaparken diyafram nefesinin kullanılması ne ölçüde gereklidir?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

21- Klarnet çalarken doğru nefes tekniği kullanılmamanın vücutta kasılmalara ve aşırı yorulmaya sebep olabileceğini düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

22- Klarneti üflerken boğazınızın kasıldığını, daraldığını ya da gerildiğini hissedermisiniz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

23- Kullandığınız ağızlığın (bek) diyafram nefesi kullanmanızı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

24-Kullandığınız kamışın (markası ve numarasının) diyafram nefesi kullanmanızı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

25-Kullandığınız klarnetin (marka ve modelinin) diyafram nefesi kullanmanızı olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

26- Şimdiye kadar aldığınız bireysel ses eğitimi ve koro derslerinin klarnette diyafram nefesi kullanmanıza olumlu etkileri olduğunu düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

27-Diyafram nefesi tekniğini doğru kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?

Tamamen	Büyük ölçüde	Kısmen	Çok az	Hiç

28-Klarnet eğitiminde diyafram nefesi tekniğinin doğru kullanılmasıyla ilgili eklemek istediğiniz görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında, Afyon/Dinar'a bağlı Yeşilhüyük Köyü'nde doğmuştur. İlkokul 4. sınıfa kadar burada öğrenim görmüş, ardından Isparta'ya bağlı Senirkent'te ilkokulu tamamlamıştır. Ortaokulu Isparta Anadolu Lisesi orta kısmında tamamlamış ve ardından T.S.K. Mızıka Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu Komutanlığı'nı kazanmıştır. Klarnet eğitimine burada başlamış, 2000 yılında Bando Astsubayı olarak Ağrı/Doğubayazıt'a tayin olmuş ve 3 yıllık görev süresinin ardından T.S.K. Armoni Mızıkası Bando Kom'lığına tayin olmuştur. 2003 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nı kazanmış ve klarnet eğitimini, burada, C.S.O. klarnet sanatçısı Fethi GÜNÇER'le sürdürmüştür. Armoni Mızıkası ile Ankara Müzik Festivali, Bellapais (Kıbrıs) Müzik Festivali, Aspendos Opera ve Bale Festivali gibi birçok uluslar arası klasik müzik festivaline katılmış; Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, Bilkent Senfoni Orkestrası, Bursa Devlet Senfoni Orkestralarıyla müşterek konserlerde yer almış ve sayısız konser vermiş olan Harun KESKİN, halen T.S.K. Armoni Mızıkası Bando'sunda solo klarnetçi (konzertmaister) olarak görevini sürdürmektedir. Yüksek lisans eğitimine 2007 yılında Gazi Üniversitesi'nde başlamıştır.